LLB Sem - VI 22/5/2023

Paper / Subject Code: 35617 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

Time: 2hrs **Marks 60**

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences (**Attempt any six**) **(12)**

a) Write any two presumptions applicable to negotiable instruments.
b) What is "legal proceedings" under the Bankers Books Evidence Act?
c) When an instrument becomes a bearer instrument?
d) Which instruments are entitled to days of grace?
e) What is the liability of RBI in respect of stamp duty on banknotes?
f) What is the liability of the drawee of a cheque?
g) What are the Demand and Time Liabilities as per the banking Regulation Act?
h) What is the purpose for which the RBI is constituted?
i) Whether a minor can become a party to a negotiable instrument?
j) Write any two examples of instruments negotiable by custom.

Q. 2 Short Notes (**Attemptany two**) **(12)**

a) Acceptance of Bill of Exchange
b) Local Boards
c) Crossing of Cheques
d) Reserve Bank as Banker's Bank.

Q. 3 Answer with reasons (**Attempt any two**) **(12)**

i. State whether the following instruments, duly signed by Mr. A are valid promissory notes
a) "I promise to deliver 10 bags of rice to Mr. B"
b) "I promise to pay rupees one thousand only to Mr. B after one month"

ii. State whether permission from the RBI is required in the following cases -
a) ABC Bank wants to open two new branches.
b) PQR Bank wants to shift its branch to another location in the same city.

iii. a) Mr. A had indorsed a bill of exchange in favour of Mr. B. The bill was dishonoured by the acceptor. Is Mr. A liable to Mr. B ?

b) Mr. A has drawn a cheque favouring Mr. B. Mr. A had sufficient funds in his account. Still the cheque was dishonoured by the drawee banker. To whom is the drawee banker responsible?

iv. XYZ Bank wants to carry out the following transactions. Can it do so?
a) Remit the whole of the debt due to it by its directors
b) Grant loans on the security of its own shares.

Q.4 Long Answer Type Questions (**Attempt any two**) **(24)**

a) Discuss the business that may be transacted by the RBI.
b) What is the difference between 'Holder' and 'Holder in Due Course'. What are the various rights and privileges of a Holder in Due Course?
c) State the provisions regarding dishonor of a negotiable instrument.
d) State the provisions about board of directors and chairman of banking companies.

कालावधी २ तास एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा) (१२)

अ) चलनक्षम पत्रकांना लागू असणारी कोणतीही दोन गृहीतके लिहा.

ब) बँकर्स बुक्स इव्हिडन्स कायद्याप्रमाणे "कायदेशीर कार्यवाही" म्हणजे काय ?

क) एखादे पत्रक धारणी पत्रक केव्हा बनते ?

ड) कोणत्या पत्रकांना वाढीव दिवस लागू असतात?

इ) बँक नोटांबाबत रिझर्व्ह बँकेची मुद्रांक शुल्कासाठी काय जबाबदारी आहे?

फ) धनादेशाच्या आदेशकाची काय जबाबदारी असते?

ग) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी आणि मुदतीची जबाबदारी म्हणजे काय?

ह) रिझर्व्ह बँकेची स्थापना कोणत्या प्रयोजनाकरिता करण्यात आली?

ई) अज्ञान व्यक्ती चलनक्षमपत्रकात पक्षकार होऊ शकते का?

ज) रुढीद्वारे चलनक्षम असण्याऱ्या पत्रकांची दोन उदाहरणे लिहा.

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१२)

अ) हुंडीची स्वीकृती

ब) लोकल बोर्ड

क) धनादेशाचे रेखांकन

ड) बँकांची बँक असणारी रिझर्व्ह बँक

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

१) श्री. अ यांनी स्वाक्षरी केलेली खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत का ते लिहा -

अ) "श्री. ब यांना तांदुळाच्या १० पिशव्या देण्याचे मी वचन देतो."

ब) "श्री. ब यांना एक महिन्यानंतर एक सहस्त्र रूपये देण्याचे मी वचन देतो."

२) खालील परिस्थितीमध्ये रिझर्व्ह बँकेची परवानगी आवश्यक आहे का ते लिहा -

अ) अबक बँकेला दोन नवीन शाखा सुरु करावयाच्या आहेत

ब) पीक्यूआर बँकेला त्याच शहरामध्ये अन्य ठिकाणी शाखा स्थलांतरित करावयाची आहे.

३) अ) श्री. अ यांनी श्री. ब यांना हुंडीचे पृष्ठांकन केले. सदर हुंडीचा स्वीकृतीकर्त्याने अनादर केला. श्री. अ श्री. ब यांना जबाबदार आहेत का?

ब) श्री. अ यांनी श्री. ब यांचे नावाने धनादेश दिला. श्री. अ यांचे खात्यात पुरेशी शिल्लक असूनही आदेशी बँकेने सदर धनादेशाचा अनादर केला. आदेशी बँक कोणाला जबाबदार आहे?

४) क्षयज्ञ बँक खालील व्यवहार करू इच्छिते. असे करता येईल का?

अ) बँकेच्या संचालकांकडून येणे असलेले सर्व कर्ज माफ करणे
ब) स्वतःच्या भागांच्या तारणावर कर्ज देणे

प्र. ४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेहीदोन) **(२४)**

अ) रिझर्व्ह बँक करू शकते अशा व्यवसायांची चर्चा करा.
ब) "धारक" आणि "साधिकार धारक" यामधील फरक काय आहे? साधिकार धारकांचे विविध अधिकार आणि विशेषाधिकार काय आहेत ?
क) चलनक्षम पत्रकाच्या अनादरासंबंधीच्या तरतुदी लिहा.
ड) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ आणि अध्यक्ष याबाबतच्या तरतुदी लिहा.

5E487D3AB004E4D1A21B30215A1C241B

BLS Sem-X 22/5/2023

Paper / Subject Code: 35807 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

Time: 3hrs **Marks 100**

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences **20**

a) What is the meaning of crossing of cheques?
b) What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property ?
c) What is "Repo"?
d) Define a 'Bill of exchange?
e) What is "Banking Policy"?
f) What is the capital of the Reserve Bank of India?
g) Who is "acceptor for honour"?
h) What is a Scheduled Bank?
i) What is an inchoate stamped instrument?
j) What is an Inland and Foreign Instrument?

Q. 2. **Write Short Notes on any four.** **20**

a) Types of indoresement .
b) The Debt Recovery Tribunal. (DRT)
c) Central Board
d) Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
e) Maturity and days of grace
f) Dishonour of a Negotiable instrument.

Q.3 Answer **with reasons (any two)**

i. State with reasons, whether the following instruments are promissory notes – **12**

a) "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only".
b) "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only whenever possible"
c) "I promise to pay Mr. B whatever amounts that may be due to him"

ii. A cheque of Rs.50,000,000/- (Rupees five Crores Only), issued on 5th January, 2023 was dishonoured and returned by the Bank on 5th February, 2023 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.

a). In which court will the complaint be filed?

b). Within how many days should the notice be sent?

c). Within how many days does the complaint have to be filed and state the penal provision.?

iii. A banking company has acquired immovable property in satisfaction of its claims. What are the provisions of the Banking Regulation Act regarding holding or disposing off such property?

Paper / Subject Code: 35807 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

Q.4 Long Answer Type Questions (Answer any four) 48

a. Discuss the forms of business in which a banking company may engage.
b. Discuss the provisions of the Negotiable Instruments Act with reference to Dishonor of Cheque
c. Who is "holder" and "holder in due course"? What are the privileges of a holder in due course?
d. Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.
e. What are the provisions of the Banking Regulation Act regarding licensing of banking companies and opening of new places of business?
f) What is the composition of the Central Board and the Local Boards under the RBI Act?

कालावधी 3 तास एकूण गुण १००
उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (२०)

अ) धनादेशाचे रेखांकन याचा अर्थ काय ?

ब) कोणत्या कालावधीकरिता आणि वाढीव कालावधीकरिता बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता धारण करू शकते ?

क) रेपो म्हणजे काय ?

ड) "हुंडी" या संज्ञेची व्याख्या लिहा.

इ) "बँकिंग धोरण" म्हणजे काय ?

फ) रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?

ग) "सन्मानासाठी स्वीकृतीकर्ता " कोण असतो ?

ह) शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?

ई) "अपूर्ण मुद्रांकित पत्रक" म्हणजे काय ?

ज) देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (२०)

अ) पृष्ठांकनाचे प्रकार

ब) कर्ज वसुली न्यायाधिकरण

क) केंद्रीय मंडळ

ड) रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)

इ) मुदतपूर्ती आणि वाढीव दिवस

फ) चलनक्षम पत्रकाचा अनादर

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

१) खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत का ते लिहा -

अ) "श्री. ब यांना रुपये एक सहस्त्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "

ब) "मला शक्य होईल तेव्हा श्री. ब यांना रुपये एक सहस्त्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "

क) "श्री. ब यांना ज्या काही रक्कम देय असतील त्या देण्याचे मी वचन देतो.

२) दिनांक ५ जानेवारी २०२३ रोजी जारी केलेला रु.५०,०००,००० (रुपये पाच कोटी मात्र) रक्कमेचा धनादेश बँकेकडून दिनांक ०५ फेब्रुवारी २०२३ रोजी खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याचे कारणास्तव अनादर होऊन परत आला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

अ) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?

ब) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?

क) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ते लिहा आणि शिक्षेविषयी तरतुदी काय आहेत त्या लिहा.

5E487D3AB004E4D1A21B30215A1FDA06

३) येणे असलेल्या रक्कमेपोटी एका बँकिंग कंपनीने स्थावर मालमत्ता ताब्यात घेतली आहे. सदर मालमत्ता ताब्यात ठेवणे अथवा त्याची विल्हेवाट लावणे याबाबत बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या काय तरतुदी आहेत ?

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) (४८)

अ) बँकिंग कंपनी करू शकते अशा व्यवसायांची चर्चा करा.

ब) धनादेशाच्या अनादरासंबंधी चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.

क) "धारक" आणि "साधिकार धारक" कोण असतो ? साधिकार धारकाचे विशेषाधिकार कोणते ?

ड) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

इ) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे आणि नवीन शाखा चालू करणे याबाबत बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या काय तरतुदी आहेत ?

फ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायद्याप्रमाणे केंद्रीय मंडळ (Central Board) आणि स्थानिक मंडळे (Local Boards) यांची संरचना काय आहे ?

'3LOO116 - LLB Sem. VI (Old)

24/11/22

Paper / Subject Code: 35607 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

QP: 13751

2:30 to 5:30pm

Time: 2hrs **Marks 60**

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences **(Attempt any six)** **(12)**

a. Define Banking Policy under the B.R. Act. 1949.
b. What is meant by Unclaimed Deposits under the B.R. Act. 1949?
c. Define a 'Promissory Note'.
d. What are the liabilities of the Issue Department of the RBI?
e. What is the capital of the Reserve Bank of India?
f. What is an ambiguous instrument?
g. What is a Schedule Bank?
h. What is a Negotiable Instrument?
i. What is an Inland and Foreign Instrument?
j. What is Noting and Who does it?

Q. 2 Write Short Notes **(Attempt any two)** **(12)**

a. Presumptions in respect of negotiable instrument
b. Holder in due course
c. Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
d. Banker's Book Evidence Act.

Q. 3 Answer with reasons **(Attempt any two)** **(12)**

a. Whether the bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions:
   i. A cheque dated 20.12.21 is presented for payment on 20.02.22.
   ii. A cheque dated 20.12.21 is presented on 20.06.22.
   iii. The amount in the cheque is stated in words as "Rupees Five Thousand Only" whereas in figures "500 ".

b. Analyse the following under the relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949:-
   i. Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
   ii. A foreign banking company incorporated outside India desires to commence banking business in India and applies for a license to Reserve Bank. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

AAFAEC25518560B8FCDAACCD76BB5B5B

c. A cheque of Rs.20,000,000/- (Rupees Two Crores Only), issued on 15th January, 2022 was dishonoured and returned by the Bank on 15th February, 2022 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.

i. In which court will the complaint be filed?

ii. Within how many days should the notice be sent?

iii. Within how many days does the complaint have to be filed?

d. State with reasons whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?

i. A Bill drawn in London upon a merchant in New York and accepted payable in New York.

ii. A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorsed in New York.

iii. A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in New York.

Q.4 Long Answer Type Questions (**Attempt any two**) **(24)**

a. Discuss the provisions of The Negotiable Instruments Act with reference to Dishonour of Cheque with reference to Sections 138-141 of the N.I. Act.
b. Compare and Distinguish between a Promissory Note, a bill of exchange and a Cheque.
c. Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.
d. Discuss the provisions of the Banking Regulations Act relating to licensing of Banking Companies and their Branches and restriction if any on opening of new and transfer of existing place of business.

****

कालावधी २ तास एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा) (१२)

अ) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे बँकिंग धोरण याची व्याख्या लिहा.

ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी न केलेली ठेव म्हणजे काय ?

क) वचनचिठ्ठी याची व्याख्या लिहा.

ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची दायित्वे काय आहेत ?

इ) रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?

फ) संदिग्ध पत्रक म्हणजे काय ?

ग) शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?

ह) चलनक्षम पत्रक काय असते ?

ई) देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?

ज) टिप्पणी म्हणजे काय ? ती कोण करतो ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१२)

अ) चलनक्षम पत्रकाबाबतची गृहीतके

ब) साधिकार धारक

क) रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)

ड) बँकर्स बुक्स इव्हिडन्स कायदा

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

अ) खालील परिस्थितीमध्ये बँकेने धनादेशाचा अनादर करणे योग्य आहे काय ?

१) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०२.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.

२) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०६.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.

३) धनादेशामध्ये अक्षरी रक्कम रुपये पाच सहस्र लिहिलेली असून अंकी रुपये ५०० नमूद करण्यात आले आहेत.

ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींप्रमाणे खालील गोष्टींचे विश्लेषण करा

१) बँक, बँकर किंवा बँकिंग या शब्दांचा नावामध्ये समावेश न करता एखादी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू शकते का ?

२) भारताबाहेर स्थापन झालेली विदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू इच्छिते व त्याकरिता रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्याकरीता अर्ज करते. परंतु त्या देशाचे शासन भारतीय बँकिंग कंपन्यांना शाखा उघडण्यास अनुमती देत नाही.

क) दिनांक १५ जानेवारी २०२२ रोजी दिलेला रु. २,००,००,००० (रुपये दोन कोटी मात्र) या रक्कमेचा धनादेश दिनांक १५ फेब्रुवारी २०२२ रोजी बँकेने पुरेशी शिल्लक नसल्याने अनादर करून परत केला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

१) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?

२) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?

२) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ?

ड) खालील पत्रके देशी पत्रके की विदेशी पत्रके आहेत ते लिहा -

१) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली न्यूयॉर्कमधील व्यापाऱ्यावर लंडनमध्ये काढलेली हुंडी

२) कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी जिचे न्यूयॉर्कमध्ये पृष्ठांकन करण्यात आले आहे.

३) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) (२४)

अ) चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या कलम १३८ ते १४१ च्या संदर्भाने धनादेशाच्या अनादरासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

ब) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश यांची तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

क) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

ड) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे, शाखांना परवाना देणे, नवीन शाखांवर निर्बंध आणि विद्यमान शाखांचे स्थलांतरण यासंबंधीच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायदयाच्या तरतुदींची चर्चा करा.

****

24/11/22 3100210 - BLS Sem X (old) (2:30 to 5:30p.

Paper / Subject Code: 35807 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

QP: 13747

Time: 3hrs **Marks 100**

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences **20**

a) What is noting?
b) What is "Certified Copy" under the Bankers' Books Evidence Act ?
c) What are the restrictions on the nature of subsidiary companies of a banking company?
d) What is the period and extended period for which a banking company can hold immovable property?
e) What is an "inchoate stamped instrument"?
f) What is the meaning of "instrument negotiable by custom"?
g) What is "Repo"?
h) What is the effect of material alteration of a negotiable instrument?
i) What is "payment in due course"?
j) Which amount is credited to Depositor Education and Awareness Fund?

Q. 2. **Write Short Notes on any four.** **20**

a) Issue Department of the RBI
b) Reserve Fund of a banking company
c) Reasons for dishonour of a cheque
d) Bills in Set
e) Inland and Foreign Bills
f) Acceptance of bill of exchange

Q.3 Answer **any two .** **12**

i. Mr. A has issued a cheque to Mr. B. When Mr. B presented the cheque for payment, it was dishonoured for insufficient funds. What are the rights of Mr. B and liabilities of Mr. A?

ii. Whether the following instruments are promissory note or bills of exchange?
a) "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only on demand"
b) "Pay to Mr. B or order a sum of Rupees One Thousand Only on demand"

iii. State whether the following loans can be given by a banking company –
a) loan on the security of shares of the same banking company
b) loan to the director of the same banking company

FC9F4F1ECAD3C5D0B1ADAAC9FB034157

24/11/22

BLS Sem X (old)

QP: 13747

Q. 4 Long Answer Type Questions (Any four) 48

a) Write the provisions about management of the Reserve Bank.

b) Discuss the provisions of the Banking Regulation Act regarding board of directors and chairman of a banking company.

c) Discuss the liability of banker under the Negotiable Instruments Act.

d) State the provisions about collection and furnishing of credit information under the Reserve Bank of India Act.

e) Who is "holder" and "holder in due course"? What are the privileges of a holder in due course?

f) What is Indorsement? What are the different kinds of indorsement under the Negotiable Instruments Act?

*****

FC9F4F1ECAD3C5D0B1ADAAC9FB034157

BLS Sem X (01a)

24/11/22

QP: 13747

कालावधी 3 तास

एकूण गुण १००

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (२०)

अ) टिप्पणी म्हणजे काय ?

ब) बँकर्स बुक्स इव्हिडन्स कायद्याप्रमाणे "प्रमाणित प्रत" म्हणजे काय ?

क) बँकिंग कंपनीच्या उपकंपनीच्या स्वरूपाबाबत काय निर्बंध आहेत ?

ड) कोणत्या कालावधीकरिता आणि वाढीव कालावधीकरिता बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता धारण करू शकते ?

इ) "अपूर्ण मुद्रांकित पत्रक" म्हणजे काय ?

फ) "रुढीद्वारे चलनक्षम असणारे पत्रक" याचा अर्थ काय ?

ग) "रेपो" म्हणजे काय ?

ह) चलनक्षम पत्रकामधील महत्वाच्या फेरफाराचा परिणाम काय होतो ?

ई) "यथाअवधी प्रदान" म्हणजे काय ?

ज) ठेवीदार शिक्षण आणि जागरूकता निधीला कोणत्या रक्कम जमा केल्या जातात ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (२०)

अ) रिझर्व्ह बँकेचा इश्यू विभाग

ब) बँकिंग कंपनीचा राखीव निधी

क) धनादेशाच्या अनादराची कारणे

ड) संचातील हुंडी

इ) देशी आणि विदेशी हुंडी

फ) हुंडीची स्वीकृती

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

१) श्री. अ यांनी श्री. ब यांना धनादेश दिला. जेव्हा श्री. ब यांनी तो सादर केला तेव्हा खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याने त्याचा अनादर झाला. श्री. ब यांचे अधिकार आणि श्री. अ यांची जबाबदारी काय आहे?

२) खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत की हुंडी आहेत ते लिहा

अ) "मागणी करताक्षणी श्री. ब यांना रुपये एक सहस्त्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "

ब) "मागणी करताक्षणी श्री. ब यांना किंवा त्यांच्या आदेशाप्रमाणे अन्य व्यक्तीला रूपये एक सहस्त्र मात्र अदा करा."

FC9F4F1ECAD3C5D0B1ADAAC9FB034157

BLS Sem X (old)

24/11/22

QP: 13747

३) बँकिंग कंपनीद्वारे खालील कर्जे देता येतील का ते लिहा -

अ) त्याच बँकिंग कंपनीचे भाग तारण ठेवून द्यावयाचे कर्ज

ब) त्याच बँकिंग कंपनीच्या संचालकाला द्यावयाचे कर्ज

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) **(४८)**

अ) रिझर्व्ह बँकेच्या व्यवस्थापनाबाबतच्या तरतुदी लिहा.

ब) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ आणि अध्यक्ष याबाबतच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.

क) चलनक्षम कायद्याप्रमाणे बंकरची जबाबदारी याबाबत चर्चा करा.

ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायद्याप्रमाणे पतमाहिती गोळा करणे आणि सादर करणे याबाबत तरतुदी काय आहेत ?

इ) "धारक" आणि "साधिकार धारक" कोण असतो ? साधिकार धारकाचे विशेषाधिकार काय आहेत ?

फ) पृष्ठांकन म्हणजे काय ? चलनक्षम पत्रक कायद्याप्रमाणे पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार काय आहेत ?

****

FC9F4F1ECAD3C5D0B1ADAAC9FB034157

24/11/22

4LO0116 - LLB Urn Sem VI (New)

Paper / Subject Code: 35617 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

QP: 13751

2:30 to 4:30p

Time: 2hrs Marks 60

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences **(Attempt any six)** **(12)**

a. Define Banking Policy under the B.R. Act. 1949.
b. What is meant by Unclaimed Deposits under the B.R. Act. 1949?
c. Define a 'Promissory Note'.
d. What are the liabilities of the Issue Department of the RBI?
e. What is the capital of the Reserve Bank of India?
f. What is an ambiguous instrument?
g. What is a Schedule Bank?
h. What is a Negotiable Instrument?
i. What is an Inland and Foreign Instrument?
j. What is Noting and Who does it?

Q. 2 Write Short Notes **(Attempt any two)** **(12)**

a. Presumptions in respect of negotiable instrument
b. Holder in due course
c. Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
d. Banker's Book Evidence Act.

Q. 3 Answer with reasons **(Attempt any two)** **(12)**

a. Whether the bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions:
   i. A cheque dated 20.12.21 is presented for payment on 20.02.22.
   ii. A cheque dated 20.12.21 is presented on 20.06.22.
   iii. The amount in the cheque is stated in words as "Rupees Five Thousand Only" whereas in figures "500 ".

b. Analyse the following under the relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949:-
   i. Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
   ii. A foreign banking company incorporated outside India desires to commence banking business in India and applies for a license to Reserve Bank. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

AAFAEC25518560B8FCDAACCD76BBD7DE

c. A cheque of Rs.20,000,000/- (Rupees Two Crores Only), issued on 15th January, 2022 was dishonoured and returned by the Bank on 15th February, 2022 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.

i. In which court will the complaint be filed?

ii. Within how many days should the notice be sent?

iii. Within how many days does the complaint have to be filed?

d. State with reasons whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?

i. A Bill drawn in London upon a merchant in New York and accepted payable in New York.

ii. A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorsed in New York.

iii. A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in New York.

Q.4 Long Answer Type Questions (**Attempt any two**) (24)

a. Discuss the provisions of The Negotiable Instruments Act with reference to Dishonour of Cheque with reference to Sections 138-141 of the N.I. Act.

b. Compare and Distinguish between a Promissory Note, a bill of exchange and a Cheque.

c. Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.

d. Discuss the provisions of the Banking Regulations Act relating to licensing of Banking Companies and their Branches and restriction if any on opening of new and transfer of existing place of business.

****

AAFAEC25518560B8FCDAACCD76BBD7DE

24/11/22 LLB / Gen Sem VI ('New')

Paper / Subject Code: 35617 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

QP: 13751

कालावधी २ तास　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १　खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा)　(१२)

अ) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे बँकिंग धोरण याची व्याख्या लिहा.

ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी न केलेली ठेव म्हणजे काय ?

क) वचनचिठ्ठी याची व्याख्या लिहा.

ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची दायित्वे काय आहेत ?

इ) रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?

फ) संदिग्ध पत्रक म्हणजे काय ?

ग) शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?

ह) चलनक्षम पत्रक काय असते ?

ई) देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?

ज) टिप्पणी म्हणजे काय ? ती कोण करतो ?

प्र. २　टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)　(१२)

अ) चलनक्षम पत्रकाबाबतची गृहीतके

ब) साधिकार धारक

क) रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)

ड) बँकर्स बुक्स इव्हिडन्स कायदा

प्र. ३　सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन)　(१२)

अ) खालील परिस्थितीमध्ये बँकेने धनादेशाचा अनादर करणे योग्य आहे काय ?

१) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०२.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.

२) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०६.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.

३) धनादेशामध्ये अक्षरी रक्कम रुपये पाच सहस्र लिहिलेली असून अंकी रुपये ५०० नमूद करण्यात आले आहेत.

ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींप्रमाणे खालील गोष्टींचे विश्लेषण करा

१) बँक, बँकर किंवा बँकिंग या शब्दांचा नावामध्ये समावेश न करता एखादी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू शकते का ?

AAFAEC25518560B8FCDAACCD76BBD7DE

२) भारताबाहेर स्थापन झालेली विदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू इच्छिते व त्याकरिता रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्याकरीता अर्ज करते. परंतु त्या देशाचे शासन भारतीय बँकिंग कंपन्यांना शाखा उघडण्यास अनुमती देत नाही.

क) दिनांक १५ जानेवारी २०२२ रोजी दिलेला रु. २,००,००,००० (रुपये दोन कोटी मात्र) या रक्कमेचा धनादेश दिनांक १५ फेब्रुवारी २०२२ रोजी बँकेने पुरेशी शिल्लक नसल्याने अनादर करून परत केला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

१) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?

२) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?

२) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ?

ड) खालील पत्रके देशी पत्रके की विदेशी पत्रके आहेत ते लिहा -

१) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली न्यूयॉर्कमधील व्यापाऱ्यावर लंडनमध्ये काढलेली हुंडी

२) कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी जिचे न्यूयॉर्कमध्ये पृष्ठांकन करण्यात आले आहे.

३) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) (२४)

अ) चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या कलम १३८ ते १४१ च्या संदर्भाने धनादेशाच्या अनादरासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.

ब) वचनचिट्ठी, हुंडी आणि धनादेश यांची तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

क) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

ड) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे, शाखांना परवाना देणे, नवीन शाखांवर निर्बंध आणि विद्यमान शाखांचे स्थलांतरण यासंबंधीच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायदयाच्या तरतुदींची चर्चा करा.

****

AAFAEC25518560B8FCDAACCD76BBD7DE

06/06/2022

LLB Sem-VI

BLS Sem-X

Banking & Neg.

Q.P. 91661

(1) xerox

Banking & NI SET - B

Multiple Choice Type Questions

Q. 1 A promissory note is required to be signed by the ________

a) drawer b) drawee c) holder d) maker

वचनचिठ्ठीवर ________ ने स्वाक्षरी करणे आवश्यक असते.

अ) आदेशक ब) आदेशी क) धारक ड) निर्माता

Q. 2 The amount payable in a negotiable instrument must be ________

a) certain b) conditional c) uncertain d) with interest

चलनक्षम पत्रकात देय रक्कम ________ असणे आवश्यक आहे.

अ) निश्चित ब) सशर्त क) अनिश्चित ड) व्याजासह

Q. 3 The term "negotiable" in a negotiable instrument means ________.

a) written b) transferable c) certain d) uncertain.

चलनक्षम पत्रकात "चलनक्षम" या शब्दाचा अर्थ ________ असा आहे.

अ) लेखी ब) हस्तांतरणीय क) निश्चित ड) अनिश्चित

Q. 4 A Promissory Note contains ________ promise to pay.

a) express b) implied c) uncertain d) conditional

वचनचिठ्ठीमध्ये रक्कम अदा करण्याचे ________ वचन असते.

अ) स्पष्ट ब) गृहीत क) अनिश्चित ड) सशर्त

Q. 5 A cheque does not require ________

a) signature b) acceptance c) indorsement d) consideration

धनादेशामध्ये ________ ची आवश्यकता नसते.

अ) स्वाक्षरी ब) स्वीकृती क) पृष्ठांकन ड) प्रतिफळ

Q. 6 The ________ is called as acceptor when he accepts the bill.

a) drawer b) drawee c) holder d) payee

हुंडीची स्वीकृती केल्यानंतर ________ हा स्वीकृतीकर्ता असा संबोधला जातो.

अ) आदेशक ब) आदेशी क) धारक ड) आदाता

Q. 7 Noting is not required for ________.

a) promissory note b) bill of exchange c) cheque d) foreign bill

________ च्या बाबतीमध्ये टिप्पणीची आवश्यकता नसते.

अ) वचनचिठ्ठी ब) हुंडी क) धनादेश ड) विदेशी हुंडी

Q. 8 The drawee banker is liable to the ________ for wrongful dishonour of cheque.

2E055FAEAB5384883030BDD2555288C6

a) drawer b) holder c) payee d) indorser

धनादेशाच्या चुकीच्या अनादराबाबत आदेशी बँक ________ प्रती जबाबदार असते.

अ) आदेशक ब) धारक क) आदाता ड) पृष्ठांकनकर्ता

Q. 9 The holder in due course acquires the instrument ____________

a) without consideration b) after maturity

c) for consideration d) by theft

साधिकार धारक चलनक्षम पत्रक ________ प्राप्त करतो.

अ) विनामोबदला ब) मुदतपूर्तीनंतर

क) मोबदला देऊन ड) चोरी करून

Q. 10 When no time for payment has been specified in the instrument, the instrument is payable ________.

a) after a reasonable time b) on a public holiday

c) on demand d) to the bearer.

चलनक्षम पत्रकात रक्कम अदा करण्यासाठी कोणतीही वेळ नमूद केलेली नसते त्यावेळेस चलनक्षम पत्रक ________ देय होते.

अ) वाजवी मुदतीनंतर ब) सार्वजनिक सुटीच्या दिवशी

क) मागणी केल्यावर ड) धारकाला

Q. 11 A promissory note made payable to the ________ is a nullity.

a) maker b) holder c) drawee d) payee

________ला देय अशी बनवलेली वचनचिठ्ठी व्यर्थ असते.

अ) निर्माता ब) धारक क) आदेशी ड) आदाता

Q. 12 Crossing provides more ________ to the cheque,

a) Security b) time c) features d) trust

रेखांकनामुळे धनादेशाला अधिक ________ प्रदान होते. / होतात.

अ) सुरक्षितता ब) मुदत क) वैशिष्ट्ये ड) विश्वासार्हता

Q. 13 Account payee crossing is also called as ________ crossing,

a) General b) Special c) Restrictive d) Invalid

अकाउंट पेयी रेखांकनाला ________ रेखांकन असेही संबोधले जाते.

अ) सर्वसामान्य ब) विशेष क) प्रतिबंधात्मक ड) अवैध

Q. 14 Every ________ is presumed to be a holder in due course.

2E055FAEAB5384883030BDD2555288C6

6/6/2022 LLB Sem-VI Q.P. 91661
BLS Sem-X
Banking & Neg.

a) Maker b) Holder c) Drawer d) Drawee

प्रत्येक ______ हा साधिकार धारक आहे असे गृहीत धरले जाते.

अ) निर्माता ब) धारक क) आदेशक ड) आदेशी

Q. 15 The term of office of a member of a local board is ______ years.

a) Four b) Five c) Six d) Eight

लोकल बोर्डाच्या सदस्यांचा कार्यकाल ______ वर्षे असतो.

अ) चार ब) पाच क) सहा ड) आठ

Q. 16 The instrument must be presented for payment ______

a) on a holiday b) on a Working day

c) before maturity d) to the holder

रक्कम अदा करण्यासाठी चलनक्षम पत्रक ______ सादर केले पाहिजे.

अ) सुटीच्या दिवशी ब) कामकाजाच्या दिवशी

क) मुदतपूर्तीपूर्वी ड) धारकाला

Q. 17 ______ can be dishonoured by non acceptance.

a) promissory note b) bill of exchange

c) cheque d) promissory note payable at sight

अस्वीकृतीमुळे ______ चा अनादर होऊ शकतो.

अ) वचनचिठ्ठी ब) हुंडी

क) धनादेश ड) दृष्टीस पडल्यावर देय असणारी वचनचिठ्ठी

Q. 18 The person who draws a cheque is called the ______.

a) drawer b) drawee c) banker d) payee

धनादेश काढणाऱ्या व्यक्तीस ______ असे संबोधले जाते.

अ) आदेशक ब) आदेशी क) बँकर ड) आदाता

Q. 19 A banking company can not create charge on its ______.

a) paid up capital b) unpaid capital c) assets d) deposits.

बँकिंग कंपनी तिच्या ______ वर प्रभार निर्माण करू शकत नाही.

अ) वसूल भागभांडवल ब) वसूल न झालेले भागभांडवल

क) मालमत्ता ड) ठेवी

Q. 20 The indorser excludes his liability in ______ indorsement.

a) blank b) full c) restrictive d) sans recourse

2E055FAEAB5384883030BDD2555288C6

6/6/2022

LLB Sem-VI

Q.P. 91661

BLS Sem-X Banking & Neg.

पृष्ठांकनकर्ता ________ पृष्ठांकनामध्ये आपली जबाबदारी वगळतो.

अ) कोऱ्या ब) पूर्ण क) प्रतिबंधात्मक ड) सॅन्स रिकोर्स

/2022 LLB Sem - VI Q.P. 91661
BLS Sem - X Banking & Neg.

Banking and Negotiable Instrument SET - B

Short Answer type Questions

Q. 1 Define "Bill of Exchange".

"हुंडी" या संज्ञेची व्याख्या लिहा.

Q. 2 Write the meaning and effect of "Blank Indorsement".

"कोरे पृष्ठांकन" याचा अर्थ आणि परिणाम लिहा.

Q. 3 What is the mode of proof of entries in the Bankers' Books?

बँकर्स बुक्स मधील नोंदीचा पुरावा कसा सादर केला जातो ?

Q. 4 Write any three businesses in which banking companies may engage.

बँकिंग कंपन्या करू शकतात असे कोणतेही तीन व्यवसाय लिहा.

Q. 5 Explain the meaning of Negotiable Instruments.

चलनक्षम पत्रक याचा अर्थ स्पष्ट करा.

Q. 6 What is "accommodation bill"?

"सोयहुंडी" म्हणजे काय ?

Q. What is an "ambiguous instrument" ?

2E055FAEAB5384883030BDD2555288C6

022 LLB Sem-VI Q.P. 91661

BLS Sem -X

Banking & Neg.

"संदिग्ध पत्रक" म्हणजे काय ?

Q. 8 What do you mean by "instruments negotiable by statute" and "instruments negotiable by custom"?

"कायद्याने चलनक्षम असणारे पत्रक" आणि "रूढी अथवा परंपरेने चलनक्षम असणारे पत्रक" याचा अर्थ काय ?

Q. 9 What is "noting" ?

"टिप्पणी" म्हणजे काय ?

Q. 10 What is "Banking Policy" under the Banking Regulation Act ?

बँकिंग नियंत्रण कायद्याप्रमाणे "बँकिंग धोरण" म्हणजे काय ?

62E055FAEAB5384883030BDD255528C

LLB Sem - VI
BLS Sem - X
19/6/2019

(3HOURS) [Marks: 100]

N.B.: All questions are compulsory.

Q.1 Answer the following questions in not more than two sentences: **(20)**

(a) What is the 'minimum capital requirement of a bank' according to the Banking Regulation Act, 1949?

(b) What is the meaning of 'special crossing' in terms of a cheque?

(c) What is a Garnishee Order?

(d) What is 'noting' and who does it?

(e) What is 'Legal Proceeding' under the Bankers Books Evidence Act, 1891?

(f) Define 'debt' under the Debts due to Banks and Financial Institutions Act, 1993?

(g) What is a 'Bank Rate' as per Reserve Bank of India Act, 1934?

(h) What is a 'hundi' under the Negotiable Instrument Act, 1881?

(i) Give two main objectives of enacting the Banking Regulation Act, 1949.

(j) 'Deposit Insurance Corporation' under the Reserve Bank of India Act, 1934.

Q2. Write Short Notes on any four of the following: **(20)**

(a) Kinds of endorsement.

(b) Winding up of Banking Company.

(c) Contrast between Promissory Note and Bill of Exchange.

(d) Debt of Recovery Tribunals.

(e) Composition of Central Board under the Reserve Bank of India, 1934.

(f) Inland and Foreign Bills.

Q3. Answer the following by giving reasons (any two) **(12)**

(A) 'A' draws a bill of exchange on 'B'. 'B' accepts the bill of exchange without any consideration. The bill of exchange is transferred to 'C' without consideration. 'C' transferred it to 'D' for value.

Decide

i. Whether D can sue the prior parties of the bill.

ii. Whether prior parties other than D have any right of action inter-se.

(B) 'XYZ' BANK has been doing business of Banking in India for last 10 years. Now, the Bank wants to engage in trade by buying and selling goods to enhance its profits. The Bank also wants to transfer 40% of its profit to its Reserve Fund to strengthen its capital base. Can 'XYZ' Bank engage in trading and transfer of 40% of its profit to its Reserve Fund. If yes, under what provisions of the Banking Regulation Act, 1949.

(C) Whether the Bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions. Give Reasons :

(i) A cheque is issued on an account by 'A' and on the funds of this account the bank has a set off against a loan taken by 'A'

(ii) A cheque is issued on 01-01-2019 and is presented to the Bank for payment on 01-05-2019.

CC96A91F8BF1A0D30158C5A685EB4093

19/6/2019 LLB Sem - VI

(iii) 'XYZ' Bank receives a cheque dated 01-12-2018 drawn by 'M', the cheque is presented for payment on 10-01-2019, the Bank has been notified of the lunacy of 'M' as on 21-12-2018.

Q4. Write any four questions (48)

(a) What are the core functions of Reserve Bank as a Central Bank of India?

(b) What is the difference between Holder and Holder in Due Course? Discuss the various rights and privileges of a Holder in due course?

(c) Discuss the provisions of Banking Regulation Act, 1949 relating to
   i. Licensing of Banking Company and their Branches
   ii. Licensing of Co-operative(Urban) Banks and their Branches

(d) Discuss the provisions under Section 138 of the Negotiable Instrument Act, 1881.

(e) Explain powers and functions of Securities and Exchange Board of India.

(f) What are the various presumptions as to Negotiable Instruments as to special rules of evidence?

CC06A91F8BF1A0D30158C5A685EB4093

[वेळ:३ तास] [गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य.
२. शक्य तिथे संदर्भित न्यायनिर्णय लिहा.
३. उजवीकडे नमूद अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ खालील प्रश्नांची प्रत्येकी दोन वाक्यात उत्तरे द्या. (२०)

अ) बँक नियंत्रण कायदा, १९४९ नुसार 'बँकेची कमीत कमी भांडवलाची गरज' म्हणजे काय?

ब) धनादेशाच्या संदर्भात 'विशेष प्रकारचे रेखांकन' म्हणजे काय?

क) 'गारनिशी आदेश' म्हणजे काय?

ड) 'टिप्पणी' म्हणजे काय आणि ती कोण करत?

इ) बँकेच्या पुस्तक पुरावा कायदा, १८९१ अंतर्गत 'कायदेशीर कार्यवाही' म्हणजे काय ?

फ) बँक आणि वित्तीय संस्थाना देय असलेल्या ऋण कायदा, १९९३ च्या अंर्तगत 'ऋण' व्याख्या सांगा.

ग) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ च्या नुसार 'बँक दर' म्हणजे काय?

ह) विनिमेय संलेखन कायदा, १८८१ अंतर्गत 'हुंडी' म्हणजे काय?

य) बँक नियंत्रण कायदा, १९४९ अधिनियमीत करण्यामागिल कुठलेही दोन उद्देश्य सांगा.

ज) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ अंतर्गत 'ठेव विमा नियम'.

प्र. २ संक्षिप्त टिपा लिहा. **(कोणत्याही चारवर)** (२०)

अ) विविध प्रकारचे पृष्ठाकंन

ब) बँकींग कंपनीचे समापन

क) वचनपत्र आणि विनिमय पत्रातील तफावत

ड) ऋण वसुली न्यायाधिकरण

इ) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ अंतर्गत केंद्रीय मंडळाची रचना

फ) अंतर्देशीय आणि विदेशी विपत्रे

प्र. ३ खालिल प्रासंगिक समस्या करणांसहित सोडवा. **(कोणत्याही दोन)** (१२)

अ) 'अ' हा 'ब' वर विनिमेय पत्र काढतो आणि 'ब' ते विनिमेय पत्र कुठल्याही मोबदल्याच्या बदल्यात स्विकृत करतो. विनिमेय पत्र मोबदल्या व्यतिरिक्त 'क' ला हस्तांतरित करण्यात येते. 'क' ते 'ड' ला मूल्याच्या बदल्यात हस्तांतरित करतो.

ठरवा

१) 'ड' आधीच्या संबंधित व्यक्तींवर/पक्षकारांवर दावा करू शकतो का?

२) 'ड' सोडून आधिच्या संबंधित व्यक्तींना कारवाई करायचा अधिकार आहे का?

CC96A91F8BF1A0D30158C5A685EB4093

ब) ‘क्षयझ’ ही बँक गेल्या १० वर्षापासून भारतात बँकिंगचा व्यवसाय करत आहे. आता नफा वाढवायच्या दृष्टीकोनातून बँकेला वस्तू/माल खरेदी आणि विक्रीच्या व्यापाराचा व्यवसाय करायचा आहे. बँकेला नफ्यातील ४० % राखीव निधीत हस्तांतरित करायचे आहे. भांडवलाचा पाया मजबूत करण्यासाठी ‘क्षयझ’ बँक व्यापार करू शकते का आणि ४०% नफा राखीव निधीत हस्तांतरित करू शकते का? जर हो, तर बँकिंग नियंत्रण कायदा, १९४९ च्या कुठल्या तरतुदी अंतर्गत.

क) खालील परिस्थिती धनादेश वठवण्यास नकार देऊन रक्कम न देण्याची बँकेची कृती योग्य आहे का? कारणे सांगा.

१) ‘अ’ ने त्याच्या अशा खात्यावर धनादेश काढला ज्या खात्यातील ठेवीवर बँकेचा आधि भरपाईचा दावा ‘अ’ ने बँकेकडून काढलेल्या कर्जामुळे होता.

२) १-१-२०१९ तारखेवर काढण्यात आलेला धनादेश वठवण्यासाठी १-०५-२०१९ रोजी बँकेजवळ दाखल करण्यात आला.

३) ०१-१२-२०१८ ला ‘म’ ने रेखांकित केलेला धनादेश ‘क्षयझ’ बँकेला वठवण्यासाठी १०-०१-२०१९ रोजी प्राप्त झाला. बँकेने २१-१२-२०१८ रोजी ‘म’ च्या विकलतेची नोंद केली होती.

प्र. ४ खालिल प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या. **(कोणतेही चार)** **(४८)**

अ) केंद्रिय मध्यवर्ती बँक म्हणून भारतीय रिझर्व्ह बँकेची महत्वाची कार्ये कोणती?

ब) धारक आणि नित्यक्रमातील धारक यातील फरक सांगा. नित्यक्रमातील धारकाच्या अधिकारांची आणि विशेषाधिकारांची चर्चा करा.

क) बँक नियंत्रण कायदा, १९४९ अंतर्गत खालिल गोष्टींशी निगडीत तरतुदींची चर्चा करा.

१) बँक आणि त्यांच्या शाखांची अनुज्ञप्ती

२) सहकारी (शहरी) बँका आणि त्यांच्या शाखांची अनुज्ञप्ती

ड) विनिमेय संलेखन कायदा, १८८१ अंतर्गत कलम १३८ च्या तरतुदींची चर्चा करा.

इ) भारतीय सुरक्षा आणि विनिमय बोर्डाचे अधिकार आणि कार्ये सांगा.

फ) विनिमेय संलेखनचे पुरावा बाबतीत विशेष अधिनियमांची विविध गृहीतके कुठली ?

CC96A91F8BF1A0D30158C5A685EB4093

19/12/2018

Paper / Subject Code: 35807 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

LLB VI
BLS X

[Time: 3 Hours] **[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer in **one or two** sentences. **(20)**

a) Define a Bill of Exchange.
b) What is truncated cheque?
c) Who is a "holder in due course" under N.I. Act?
d) What is Negotiation under N.I. Act?
e) What are cheques specially crossed?
f) What is the period and extended period for which a banking company can hold immovable property under B.R. Act?
g) Name any two forms of business which a banking company may undertake in addition to the banking business?
h) What are the assets of the issue department of the RBI?
i) What is contained in the third schedule of the RBI Act?
j) Define "Bankers' Book" under The Banker's Books Evidence Act?

Q.2 Short notes **(any four)** **(20)**

a) SEBI
b) DRT
c) Inchoate stamped instrument
d) Assets and Liabilities of Issue Department
e) Presumption as to negotiable Instruments
f) Different types of crossing cheques

Q.3 Attempt any two of the following. **(12)**

a) Draft the format of the following (Assume the facts)
i) Promissory Note
ii) Bill of Exchange

b) State with reason whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments:
i) A Bill drawn in Dubai upon a merchant in Florida and accepted payable in Florida.
ii) A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorsed in Switzerland.
iii) A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in Switzerland.

c) Whether the Bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions. Give reasons.
i) A cheque is dated 01.03.2018 and presented for payment on 25.02.18.
ii) A cheque is dated 01.03.201 and presented as for payment on 01.07.2018.

iii) The amount of the cheque written in words as Rs. Five lakhs only whereas in figures Rs.50,000/-.

Q.4 Answer the following **(Any four)** **(48)**

a) Compare and contrast Promissory Note, Bill of Exchange and Cheque.

b) Discuss the provisions under Sec. 138 of the N.I. Act. With regard to the procedure for filing a case for Dishonour of a Cheque.

c) Discuss various Powers and Functions of the RBI under Sec 17 and 19 of the RBI Act.

d) Explain the forms of business in which a Banking Company may engage in under the provisions of Banking Regulations Act 1949 (Sec 6).

e) Crossing of cheques under N.1. Act.

f) Composition, Management of Central Bank and local Boards of RBI.

****

[वेळ: 3 तास] [गुण: १००]

पूर्व सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
२) योग्य तिथे संदर्भित न्यायनिर्णय लिहा.
३) उजवीकडे नमूद अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील प्रश्नांची प्रत्येकी **दोन-तीन** वाक्यात उत्तरे लिहा. (२०)

अ) 'हुंडी' / 'विनिमयपत्र', व्याख्या लिहा.

ब) 'कापलेला / कटलेला धनादेश' म्हणजे काय?

क) विनिमय संलेख कायद्यांतर्गत यथावधिधारक / नित्यक्रमातील धारक म्हणजे कोण?

ड) विनिमय संलेख कायद्यांतर्गत विनिमय म्हणजे काय?

ई) कुठले धनादेश हे मुख्यत: रेखित केले जातात?

फ) बँकिंग नियमन कायद्यांतर्गत बँकिंग कंपनी किती काळासाठी आणि किती वाढिव काळासाठी अचल मालमत्ता धारण करू शकते?

ग) बँकिंग व्यवसायाव्यतिरिक्त बँकिंग कंपनी कुठले व्यवसाय करू शकते? कुठलेही दोन.

ह) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायद्यांतर्गत जावक विभागाची मालमत्ता कुठली?

य) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायद्याच्या तिसऱ्या अनुसूचित काय आहे?

ज) बँकर पुस्तक पुरावा कायद्यांतर्गत 'बँकरचे पुस्तक' व्याख्या लिहा.

प्र.२ संक्षिप्त टिपा लिहा. **(कोणत्याही चार) प्रत्येकी ५ गुण** (२०)

अ) सेबी

ब) डिआरटी (ऋण वसूली न्यायाधिकरण)

क) अपूर्ण मुद्रांकीत संलेख

ड) जावक विभागाची मालमत्ता आणि जबाबदारी

ई) विनिमय संलेखाशी निगडीत गृहितक

फ) विविध प्रकारचे रेखित धनादेश

प्र.३ खालीलपैकी कुठल्याही दोन समस्या सोडवा. (१२)

अ) तथ्य / बाबी प्रमाणीत मानून खालिल नमुन्यांचा मसूदा तयार करा.

१) वचनचिठ्ठी

२) विनिमयपत्र / हुंडी

CDC44DAE0E2D31E8085E42F231E1E9A2

ब) कारणांसहित सांगा खालिल संलेख हे आंतर्देशीय संलेख आहेत का विदेशी संलेख आहेत?

१) विनिमयपत्र हे फ्लोरिडाच्या एका व्यापारावर दुबईत काढले आणि फ्लोरिडात प्रदेय करण्यासाठी स्विकृत झाले.

२) विनिमयपत्र हे एका कर्नाटक मधल्या व्यापाऱ्यावर मुंबईत काढण्यात आले पण स्विझर्लंडमध्ये पृष्ठांकीत झाले.

३) विनिमयपत्र हे एका कर्नाटकमधल्या व्यापाऱ्यावर मुंबईत काढण्यात आले आणि स्विझर्लंडमध्ये प्रदेय करण्यासाठी स्विकृत झाले.

क) बँक खालिल परिस्थितीत धनादेशाची रक्कम अदा करण्यास मनाई करू शकते का? कारणासहित सांगा.

१) १ मार्च, २०१८ च्या तारखेचा धनादेश हा २५.०२.२०१८ ला रक्कम अदा करण्यासाठी प्रस्तुत करण्यात आला.

२) ०१.०३.२०२१ च्या तारखेचा धनादेश हा १.०७.२०१८ ला रक्कम अदा करण्यासाठी प्रस्तुत करण्यात आला.

३) धनादेशाची रक्कम शब्दांमध्ये रु. पाच लाख मात्र लिहिण्यात आली परंतू आकडयांमध्ये ५०,०००/- लिहिली.

प्र.४ खालिलपैकी कुठल्याही चारची सविस्तर उत्तरे लिहा. (४८)

अ) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश तुलना करा आणि विरोधाभास सांगा.

ब) धनादेश अवमानित वादयाच्या दाखल करण्याशी संबंधित असलेल्या विनिमय संलेख कायद्यातील कलम १३८ च्या तरतुदींची चर्चा करा.

क) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायद्यांतर्गत कलम १७ आणि १९ अनुसार रिझर्व्ह बँकेचे अधिकार आणि कार्यांची चर्चा करा.

ड) बँकिंग नियमन कायदा, १९४८ कलम ६ अंतर्गत बँकिंग कंपनी करू शकणारे विविध व्यवसाय स्पष्ट करा.

ई) विनिमय संलेख कायद्यांतर्गत धनादेश रेखांकित करणे.

फ) मध्यवर्ती बँकेची रचना, व्यवस्थापन आणि रिझर्व्ह बँकेची स्थानिक मंडळे.

****

CDC44DAE0E2D31E8085E42F231E1E9A2

Banking Law 14/6/2018

LLB Sem - VI

BLS Sem - X

Q.P. Code : 27028

[Time: 3 Hours] **[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Give reasons/ case laws whenever required.
3. Figures to the right indicate full Marks.

Q.1 Answer in one/two sentence/s :- **20**

a) Define a 'Promissory Note'.
b) What is 'At Sight', 'On presentation' and 'After Sight' under N.I. Act, 1881?
c) Who is Executive head of RBI ? How many members are there in Central Board of RBI?
d) What is the meaning of 'Fortnight' under The Banking Regulation Act, 1949?
e) Define "Bankers' Books" under The Bankers' Books Evidence Act, 1891.
f) What is the definition of 'Co-operative Bank' under Reserve Bank of India Act, 1934?
g) Who is 'Drawer' and 'Drawee' under Negotiable Instruments Act, 1881?
h) Define 'Banks' under Recovery of Debts due to Banks and Financial Institutions Act, 1993.
i) What is the time limitation of Appeal to be filed before Appellate Tribunal under Recovery of Debts due to Banks and Financial Institutions Act, 1993?
j) Who is 'Managing Director' in relation to banking company under The Banking Regulation Act, 1949?

Q.2 Short Notes – Attempt any **four** :- **20**

a) Reasonable time under N.I. Act.
b) Parties to Promissory note, Bills of Exchange and Cheque.
c) Bankers' Books Evidence Act, 1891.
d) Role of SEBI.
e) Reserve Bank as 'Government Bank advisor to the Government'.
f) Debt Recovery Tribunal.

Q.3 Attempt any two of the following : **12**

a) Analyses the following under relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949.
i) A banking company commences its business and its paid up capital is less than one half of its subscribed capital.
ii) Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
iii) A foreign banking company incorporated outside India desire to commence banking business in India and applies for a license to RBI. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian Banking Companies.

b) State with reason whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?
i) A bill drawn in Dubai upon a merchant in Switzerland and accepted payable in Switzerland.
ii) A bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorse in Switzerland.
iii) A bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in Switzerland.

D583EDA56363A38C3867ADBA6147D47E

c) Whether the Bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions. Give Reasons –
   i) A cheque is dated as 01.03.2017 and is presented for payment on 25.02.2017
   ii) A cheque is dated as 01.03.2017 and is presented for payment on 15.03.2017
   iii) The amount of the cheque stated in words as rupees Five lakhs Only whereas in figures as Rs. 50000 only.

Q.4 Attempt **any four** of the following:-

a) Discuss various provisions of Banking Regulation Act, 1949 relating to maintenance of reserve Fund, Cash Reserve and restrictions on loans and advances.

b) Define banking. Discuss the following under Banking Regulation Act, 1949-
   i) Prohibition of employment of managing agents and restriction on certain forms of employments under Banking Regulation Act, 1949.
   ii) Explain how Banking Regulation Act, 1949 seek to regulate managerial structure of banking company in matter of appointment and removal of Board of directors and chairman.

c) Discuss relevant provisions of Local Boards, its constitution and function under RBI Act 1934. Explain in detail Central Banking Functions of banks under Reserve bank of India Act, 1934

d) Discuss the concept of Crossed Cheques. Explain in detail dishonor of cheques penalties for dishonor and procedure to file complaint for dishonor with relevant provisions.

e) Explain establishment and incorporation of Reserve Bank under RBI Act, 1934. Highlight on the Business which Bank may transact and the business which bank may not transact with relevant provisions.

f) Explain in detail concept of presentation of Cheque, Bill of Exchange and Promissory Note. Discuss discharge from liability on Notes, Bills and Cheques.

****

Q.P. Code : 27028

[वेळ : ३ तास] [गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

मराठी रुपांतर

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे कारणे / केस लॉ द्या.

प्र.१. खालील प्रश्नांची उत्तरे एक किंवा दोन वाक्यात लिहा. २०

अ) 'वचनचिठ्ठी' संज्ञा स्पष्ट करा.

ब) 'दृष्टीत' 'सादर करताना', 'दृष्टीनंतर' एन. आय. अॅक्ट, १८८१ अन्वये काय आहे?

क) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाने कार्यकारी प्रमुख कोण आहेत? आरबीआयच्या केंद्रीय बोर्डामध्ये किती सभासद आहेत?

ड) बँकिंग रेग्युलेशन अॅक्ट, १९४९ नुसार 'पंधरवडा' याचा अर्थ सांगा.

इ) बँकर्स बुक्स ऑफ एव्हिडन्स अॅक्ट अन्वये बँकर्स बुक्स संज्ञा स्पष्ट करा.

फ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया अॅक्ट, १९३४ अन्वये 'सहकारी बँक' याची व्याख्या सांगा.

ग) 'आदेशक' आणि 'आदेशिती' निगोशिएबल इन्स्टुमेंट मेट अॅक्ट, १८८१ अन्वये कोण आहे?

ह) ऋणवसुली बँक आणि आर्थिक संस्था कायदा, १९९३ अन्वये 'बँक' व्याख्या करा.

ज) बँक आणि आर्थिक संस्थांच्या ऋणवसुली कायद्यान्वये अपिल दाखल करण्याची अपिलीय न्याय प्रत करणाकडे किती मुदत आहे?

य) 'व्यवस्थापकीय संचालक' बँकिंग कंपनीच्या अनुषंगानेबँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ अन्वये कोण आहे?

प्र.२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) २०

अ) एन. आय. कायद्यातंर्गत वाजवी काल

ब) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश अन्वये अधिकार

क) बँकर्स बुक्स एव्हिडन्स अॅक्ट, १८९१

ड) सेबीची भूमिका

इ) रिझर्व्ह बँक 'सरकारी बँक आणि सरकारची सल्लागार'

फ) ऋणवसुली न्यायप्राधिकरण

Q.3 खालीलपैकी दोन सोडवा. 12

अ) बँकिंग रेग्युलेशन अॅक्ट, १९४९ अन्वये खालील तरतुदींचे विश्लेषण करा.

i) एक बँकिंग कंपनी व्यवसाय चालू करते तिचे भरणा झालेले भाग भांडवल तिच्या मान्यतादर्शन भांडवलाच्या अर्ध्याहून कमी आहे.

ii) बँकिंग कंपनी खालील शब्दांचा वापर न करता भारतात व्यवसाय करू शकते का? शब्द 'बँक', 'बँकर' किंवा 'बँकिंग' त्यांच्या नावाचा एक भाग

D583EDA56363A38C3867ADBA6147D47E

iii) एक परदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये व्यवसाय करू इच्छिते आणि त्यासाठी त्यांनी सरकारकडे बँकिंग परवान्यासाठी अर्ज केला. परंतु त्या परदेशी सरकारने भारतीय बँकाना त्यांच्या बँका/ शाखा उघडण्याची परवानगी दिलेली नाही.

ब) खालील साधने भारतीय आहेत की परदेशी ते कारणासहित सांगा.

i) बिल दुबई मध्ये स्विझलंडच्या व्यापा-यावर आदेशित झाले आणि स्वीकृत देणे स्विझलंडमध्ये झाले.

ii) बिल मुंबईमध्ये कर्नाटकच्या व्यापा-यावर आदेशित आहे पण स्विझलंडमध्ये साक्षांकित आहे.

iii) बिल मुंबईमध्ये कर्नाटकच्या व्यापा-यावर आदेशित झाले आणि स्वीकृत देणे स्विझलंडमध्ये झाले.

क) बँक खालील परिस्थितीमध्ये धनादेशाची रक्कम नाकारण्याचे समर्थन करू शकते का? कारणे द्या.

i) धनादेशाची तारीख १/३/२०१७ आणि सादर करण्याची तारीख २५/२/२०१७

ii) धनादेशाची तारीख १/३/२०१७ आणि सादर करण्याची तारीख १५/३/२०१७

iii) धनादेशाची रक्कम अक्षरी पाच लाख रुपये फक्त आणि अंकात रु ५०,००० फक्त

प्र ४ कोणत्याही चारची उत्तरे लिहा. ४८

अ) बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्टशी संबंधित राखीव निधी राखीव रोख आणि कर्ज व अग्रीम यांचे यांचा मैंटनंस याबाबत विविध तरतुदींची चर्चा करा.

ब) बँकिंग रेग्युलेशन ची व्याख्या करा बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट, १९४९ खाली चर्चा करा.

i) बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट १९४९ अंतर्गत व्यवस्थापकीय एजन्टनी प्रतिबंध आणि बंधने विविध लागारा अंतर्गत

ii) बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट, १९४९ कशाप्रकारे बँकिंग कंपनी अंतर्गत नेमणूक बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स आणि चेअरमन यांची हकालपट्टी याबाबत नियंत्रित करते ते स्पष्ट करा.

क) स्थानिक बोर्ड त्यांची घटना आणि कार्ये आरबीआय ॲक्ट, १९३४ अन्वये सविस्तर स्पष्ट करा.

ड) रेखांकित धनादेश ची संकल्पना स्पष्ट करा. धनादेश म्हणजे त्यावरील दंड आणि तक्रार दाखल करण्याची प्रक्रिया संबंधित तरतुदिनव्ये चर्चा करा.

इ) रिझर्व्ह बँकेची स्थापना आणि सम्मिलीकरण आरबीआय ॲक्ट अन्वये स्पष्ट करा.
कोणत्या प्रकारचा व्यवसाय बँक करू शकते आणि करू शकत नाही ते संबंधित तरतूदीन्वये ठळकपने स्पष्ट करा.

फ) धनादेश सादर करणे, हुंडी वचनचिठ्ठी सविस्तर संकल्पना स्पष्ट करा. नोट्स बील्स आणि चेक्स पासून उत्तरदायित्व मुक्तता चर्चा करा.

****

D583EDA56363A38C3867ADBA6147D47E

LLB Sem-VI
BLS Sem-X

Q.P. Code :16167

[Time: 3 Hours] **[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B:
1) **All the questions are compulsory.**
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Cite relevant Case Laws wherever possible.

Q.1 Answer the following in not more than two sentences **20**

a) Define 'Banking policy' under banking Regulation Act 1949
b) What are "inland" and "foreign instruments"?
c) What is demonetization of currency?
d) When can Central Government acquire undertaking of banking companies?
e) What is 'noting' and who does it?
f) Who issues a certificate of Recovery under the Recovery of Debts Due to Banks and Financial Institutions Act, 1993.
g) Explain the terms "at sight" and "on presentment" with reference to N.I. Act 1881
h) Define Bill of Exchange.
i) Define "Drawer" and "Drawee".
j) What is the statutory required capital of RBI?

Q.2 Write short notes on any four **20**

a) Bankers Books Evidence Act 1891
b) Composition of Central and Local Boards of Directors under RBI Act 1934
c) Prohibition of trading by banks
d) Inchoate stamped instruments
e) Crossing of cheques
f) Debt Recovery Tribunal

Q.3 Answer the following by giving reasons (any two) **12**

a) Reserve Bank of India issued a circular to the Registrars of Co-operative Societies of all states and Union Territories in India that in so far as Co-operative banks are concerned normal donations from out of their net profits may not exceed 1% and those made to national funds may not exceed 2% of the published profits of the previous year.
 i) What are Co-operative Banks?
 ii) When can the RBI use its power to give directions?
 iii) Does the Banking Regulation Act, 1949 apply to Co-operative Banks?

b) Are the following valid Bills of Exchange
 i) 'Please pay X or order Rs.600 sixty days after sight'
 ii) "Mr. X kindly pay the bearer Rs. 50000 and place the amount to my account for that I shall be very grateful to you. Your sincerely Y"
 iii) "A writes to B "Kindly pay X or order Rs.50000 on the death of Z"

TURN OVER

Q.P. Code :16167

c) ABC Bank accepted from 'D' a sum of Rs. 50 lakhs. 'D' nominated his two wives as his nominees to receive the amount on his death. No objection was taken by the Bank to the nominations. The bank used the money till the death of 'D'. When the nominees approached the bank for withdrawal of amount the bank refused to pay on the ground that nomination was irregular and not enforceable. Meanwhile the legal heir of D has staked a claim over the money

i. Is the nomination valid as per Banking Regulation Act 1949?

ii. When can a bank withhold payment to nominee?

iii. Can 'ABC' bank make payment to 'D's legal heir?

Q.4 Answer the following (any four) 48

a) Discuss the provision of section 138 of the Negotiable Instruments Act 1881

b) What are the various modes in which a party is discharged from his liabilities under NI Act 1881

c) Briefly discuss the provisions of Banking Regulation Act 1949 relating to .

i) Licensing of Banking companies

ii) Winding up of banking company

d) Explain the form of business in which a banking company may engage under the provisions of Banking Regulation Act 1949

e) What are the core functions of Reserve Bank as Central Bank of India?

f) Explain power and functions of Securities and Exchange Board of India

78/9AB9848BCA74B209B152B50[illegible]EBA

Banking law Dec-2016

LLB Sem-VI

BLS Sem-X

Q.P. Code : 305800

(3 Hours) [Total Marks : 100

N.B. : (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate marks.

(3) Give reasons / case-law wherever necessary.

1. Answer in not more than two sentences.- 20

(a) What is an "ambiguous instrument"?

(b) What are the demand and time liabilities of a bank?

(c) What is an " electronic cheque".

(d) What is the definition of "Rupee Coin" under the RBI Act, 1934

(e) Return of unclaimed deposits under the Banking Regulation Act, 1949.

(f) What is the definition of' banking' under the Banking Regulation Act, 1949?

(g) Who is a 'managing agent' under the Banking Regulation Act, 1949?

(h) Deposit of amount of debt due, on filing appeal under the Recovery of Debts Due to Banks and Financial Institutions Act, 1993.

(i) Who is an 'Acceptor for honour 'under the Negotiable Instruments Act, 1881

(j) When the day on which a Promissory Note is at maturity is a public holiday, when shall the instrument deemed to be due?

2. Write short notes on any four:- 20

(a) Inchoate stamped instruments.

(b) Negotiation back.

(c) Restrictions imposed by RBI on the issue of Demand Bills and Notes.

(d) The securities and Exchange Board of India

(e) Licensing of Banks under the Banking Regulation Act, 1949.

(f) Debt Recovery Tribunal.

3. Answer the following by giving reasons (any two):- 12

(a) Analyse the following under relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949.

i) A banking company commences its business and its paid up capital is less than one half of its subscribed capital.

ii) 'A' approached the bank for a loan of Rs 20 crores for his business. He is ready furnish the security and one of the directors of the bank is ready to become the guarantor can 'A' get a loan.

TURN OVER

5035 ASMITA COLLEGE OF LAW VIKHROLI(E) 17/11/2016 12:31 PM MUD 5035 ASMITA COLLEGE OF LAW,VIKHROLI(E) 17/

iii. RBI issues a circular to all commercial Banks that they shall not charge that 10 % p.a. on their agricultural lone. The district court of Pune passes a decree against ABN Bank that the rate of interest (14%p.a.on agricultural loans) is excessive.

(b) State with reasons whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?

i) A bill drawn in Mumbai on a merchant in Delhi but endorsed in Paris.

ii) A bill drawn in Delhi on a merchant in Calicut and accepted payable in London.

iii) A bill drawn in Brussels upon a merchant in New York payable in Mumbai.

(c) Discuss with reasons how a banker should deal with the following situations:

i) There is a credit balance in the account of A. The banker wishes to set this off against an overdraft in the joint name of A and B.

ii) An Income-Tax Officer approaches the bank and requests to know the balance in the account of a valuable customer. He informs the bank that this information is required to recover arrears of tax payable to the Income Tax Department.

iii) X, a customer, has deposited jewels worth Rs. 5 lakhs for safe custody. Subsequently X becomes indebted to the bank.

4. Answer the following **(any four)**:- 48

(a) What is endorsement? Discuss the various types of endorsements and their effects under the N.I. Act ,1881.

(b) Explain the various types of crossings and their effects on a cheque as permitted under the N.I. Act, 1881.

(c) What is dishonour of a Negotiable Instrument? Explain the circumstances under which a bank is justified in dishonouring a cheque?

(d) Discuss various provisions of RBI Act, 1934. and BR Act, 1949. relating to maintenance of Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquid Ratio (SLR)

(e) Explain the forms of business in which a banking company may engage in under the provisions of Banking Regulation Act, 1949.

(f) Write explanatory notes on Bankers Book Evidence Act, 1891

TURN OVER

035 AMITA COLLEGE OF LAW, VIKH... UPD 035 AMITA COLLEGE OF LAW, VIKH...

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण :१००

सूचना (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
(३) आवश्यक तेथे कारणे/केस-लौ द्या.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे जास्तीत जास्त २ वाक्यांत द्या. २०

(अ) 'संदिग्ध दस्तऐवज' म्हणजे काय?

(ब) बँकेच्या 'मागणी' व 'वेळेच्या' जबाबदाऱ्या कोणत्या?

(क) 'इलेक्ट्रॅनीक चेक' म्हणजे काय?

(ड) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ अन्वये 'रुपयाचे नाणे' याची व्याख्या काय आहे?

(इ) बॅकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट, १९४९ अन्वये दावा न केलेल्या ठेवी परत करण्यासंबंधी काय तरतुदी आहेत?

(फ) बॅकिंग रेग्युलेशन कायदा, १९४९ अन्वये 'बँकींग' या संज्ञेची व्याख्या काय आहे?

(ग) बॅकिंग रेग्युलेशन कायदा, १९४९ अन्वये व्यवस्थापकीय प्रतिनिधी (एजट) कोणास म्हणतात.

(ह) बँका व वित्तीय संस्था यांची ऋणे वसुली कायदा, १९९३ अन्वये अपील दाखल केल्यावर ऋणाची रक्कम जमा करण्याबद्दलची तरतूद सांगा.

(य) 'आदरासाठी स्विकारणारा' हस्तांतरणीय दस्तऐवज कायदा, १८८१ अन्वये कोणास म्हणतात?

(र) जर वचनचिठी परिपक्व होण्याचा दिवस हा सार्वजनिक सुटीचा असेल, तर सदर दस्तऐवज केव्हा परिपक्व होईल असे मानले जाइल?

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर लघु-टिपा लिहा. २०

(अ) अपूर्ण मुद्रांक लावलेले दस्तऐवज

(ब) उलटया बाजूने हस्तांतरण (निगोशिएशन बॅक)

(क) भारतीय रिझर्व्ह बँकेने मागताक्षणी प्रदान (पेमेंट) करावयाच्या हुंडया व चिठ्ठ्या यावर घातलेले निर्बंध.

(ड) सेबी (दि सिक्युरिटीज अँड एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया)

(इ) बँकींग रेग्युलेशन कायदा, १९४९, अन्वये बँकांना अनुज्ञप्ती देणे.

(फ) ऋण वसुली न्यायाधिकरण

TURN OVER

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न कारणे देऊन सोडवा- १२

(अ) बँकींग रेग्युलेशन कायदा, १९४९ च्या तरतुदी विचारात घेऊन पुढील प्रसंगावर विश्लेषणात्मक टिप्पणी लिहा.

(१) एक बँकींग कंपनी आपला व्यवसाय सुरु करते व त्यांचे पूर्ण आलेले भागभांडवल हे लोकवर्गणी भागभाडवलाचे निम्म्यापेक्षा कमी आहे.

(२) 'अ' बँकेकडे वीस करोड रुपयांचे कर्ज आपल्या धंद्यासाठी मागतो. तो हमी द्यायला तयार आहे व बँकेचे एक संचालक जामीन रहावयास तयार होतात. 'अ' यास कर्ज मिळेल काय?

(३) 'अ' - भारतीय रिझर्व्ह बँकेने एक परिपत्रक काढले की सर्व व्यापारी बँकांनी त्यांच्या शेतकी कर्जांवर द. सा १०% पेक्षा जास्त दर लावणार नाहीत.
'ब' - 'एबीएन्' बँकेविरुध्द पुणे जिल्हा न्यायालय निवाडा देते की द. सा. १४% हा शेतकी कर्जावरील व्याजदर हा अतिशय जास्त आहे.

(ब) खालील हुंडी या आंतर्देशीय आहेत की परराष्ट्रीय आहेत ते कारणे देऊन स्पष्ट करा.

(१) दिल्लीच्या व्यापाऱ्यावर मुंबईतून काढलेली हुंडी जिच्यावर पॅरीस येथे पृष्ठांकनाचा शेरा मारला गेला.

(२) कालकत्ता येथील व्यापाऱ्यावर दिल्लीत काढलेली हुंडी जी देय/प्रदानीय लंडन येथे असल्याचे सर्वानुमने मान्य/स्विकृती.

(३) न्यू यार्क येथील व्यापाऱ्यावर ब्रसेल्सहून काढलेली व मुंबईत देय/प्रदानीय हुंडी.

(क) खालील प्रसंगामध्ये बँक अधिकाऱ्याने कशी हाताळणी करावी ते कारणांसह स्पष्ट करा.

(१) 'अ' याचे खात्यामध्ये जमा रक्कम आहे. 'अ' आणि 'ब' यांच्या संयुक्त ओव्हरडॉफ्ट खाती सदर जमा रक्कम वळविण्याच्या बँक अधिकारी विचारात आहे.

(२) आयकर विभागाचा अधिकारी बँकेमधे जाऊन बँकेच्या एका महत्वाच्या ग्राहकाच्या खाती किती जमा आहे ते विचारतो व सांगतो की सदर माहिती त्याला आयकर खात्याकडे थकीत असलेली त्या ग्राहकाची कराची रक्कम वसूल करण्यासाठी ती माहिती हवी आहे.

(३) 'क्ष' नावाच्या ग्राहकाने ५ लाखाचे मौल्यवान हिरे बँकेमधे सुरक्षित राहण्यासाठी बँकेच्या ताब्यात ठेवते त्यानंतर 'क्ष' बँकेचा ऋणको झाला.

16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 11/2016 PM MPD16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E)

TURN OVER

Banking Law

16 MAY 2016

Q.P. Code : 305802

(3 Hours) **[Total Marks : 100**

N.B. : (1) **All** questions are **compulsory**.
(2) **Figures** to the **right** indicate marks.
(3) Give reasons / case-law wherever necessary.

1. Answer the following in not more than two sentences:- **20**
   (a) Define a Bill of exchange.
   (b) What is endorsement in Blank.
   (c) What is 'inland' and 'foreign' instrument?
   (d) What is Negotiation?
   (e) What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property?
   (f) What is 'substantial interest' under the Banking Regulation Act, 1949
   (g) What is the interpretation of the term Banking, under the Banking Regulation Act, 1949.
   (h) What is the definition of 'Rupee Coin'under RBI Act, 1939.
   (i) What is the mode of proof of entries in the Bankers Books Evidence Act, 1891
   (j) What is the definition of "unclaimed deposits" under the Bnaking Regulation Act.

2. Write Short Notes on **any four**:- **20**
   (a) SEBI.
   (b) Reserve Bmk as Lender of Last Resort.
   (c) Noting and Protest.
   (d) Presumptions under NI Act as Special Rules of Evidence.
   (e) Debt Recovery Tribunal.
   (f) Assets and liabilities of the issue department of The Reserve Bank

3. Answer the following by giving reasons **(any two)**:- **12**
   (a) Which of the following payments amount to payment in due course.
      i) Bill of Exchange payable at a future date is paid before its maturity.
      ii) An instxrument is payable to' A' or his 'order' and it is not endorsed by him but paid to 'B' who is in actual possession of the instrument.
      iii) An instrument is paid before maturity and is subsequently endorsed

TURN OVER

MUPD16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 5/16/2016 9:39 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 5/16/

to another person.

(b) Analyse the following under the relevant provisions of The Banking Regulation Act, 1949:-

i) ABC Bank has been doing banking business in India for the last 10 years and has also been engaging in trading of goods.

ii) The Bank transfers 45% of its profit to its Reserve Fund to strengthen its capital base.

(c) State giving reasons whether the drawee bank is justified in refusing payment of a crossed cheque:-

i) The cheque is crossed generally and presented to the drawee bank across the counter for payment in cash.

ii) The cheque is crossed specially to a banker A and presented to the drawee bank by banker B for collection.

iii) The cheque is crossed specially to two banks A and B and presented to drawee bank by bank A alone for collection.

4. Answer the following **(any four)**: 48

(a) Compare and contrast Promissory note, Bill of Exchange and a Cheque.

(b) What are-the various provisions relating to dishonour of cheques under the NI Act and what is the procedure of filing a complaint under Section 138.

(c) What is the composition of the Central Board and the Local Boards and their functions under RBI Act.

(d) Discuss the various provisions of Reserve Bank of India Act, 1934 and Banking Regulation Act, 1949 relating to maintenance of Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquid Ratio (SLR).

(e) Explain how the Banking Regulation Act, 1934 seeks to regulate managerial structure of a banking company in matters of compositions, appointment and removal of the Directors of the Board, Chairman and other staff.

(f) What is the business that the RBI may transact under Section 17 and which the bank may not transact under Section 19 of the RBI Act.

TURN OVER

MUPD16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 5/16/2016 9:29:01 AM

LLB sem VI Banking Law
BLS X

2nd Nov 2015

QP Code : **23660**

(Hours) [Total Marks : 100

1. Answer the following in **not more** than two sentences :— **20**
   (a) Define 'Drawer', Drawee' and 'Payee' of a Bill of exchange.
   (b) Define 'Crossing of a cheque 'under Negotiable Instruments Act, 1881.
   (c) What is 'inland' and 'foreign' instrument ?
   (d) What is payment in due course ?
   (e) What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property ?
   (f) What are 'substantial interest' under the Banking Regulation Act, 1949.
   (g) Maximum period for which moratorium can be granted under Banking Regulation Act, 1949.
   (h) What is the definition of 'Rupee Coin' under RBI Act, 1939.
   (i) What is the mode of proof of entries in the Bankers Books Evidence Act, 1891.
   (j) What is the definition of "debt" under the Recovery of Debts due to the Banks and Financial Institutions Act, 1993.

2. Write short notes on any **four** :— **20**
   (a) Debt Recovery Tribunals.
   (b) Reserve Bank as the lender of last resort.
   (c) Maturity of Promissor Note and Bill of Exchange and calculation thereof.
   (d) Circumstances under which the banker is justified in dishounoring a cheque.
   (e) Inchoate stamped instruments.
   (f) Assets and liabilites of the issue department of Reserve Bank.

3. Answer the following by giving reasons (any two) :— **12**
   (a) Analyse the validity of the following under the relevant provisions of Banking Regulation Act, 1949 :—
      (i) Reserve Bank issues a circular to all banks that they shall not charge interest over and above 6% p.a. on their educational loans.
      (ii) ABC Bank in Mumbai without taking permission of RBI opens up a new place of business in Goregaon East for the month of May to facilitate a trade fair.

[TURN OVER

MPD15035 ASMITA COLLEGE OF LAW VIKHROLI (E) 11/2/2015 9:46:18 AM

Ual Mu 2015

Banking Law LLB Sem VI 'X'

(b) Analyse the following under the relevant provisions of Banking Regulation Act, 1949 :—

(i) ABC Bank has been doing banking business in India for last 10 years and has also been engaging in trading of goods.

(ii) The Bank transfers 45% of its profits to its Reserve Fund to strengthen its capital base.

(c) State giving reasons whether the drawee bank is justified in refusing payment of a crossed cheque :–

(i) The cheque is crossed generally and presented to the drawee bank across the counter for payment in cash.

(ii) The cheque is crossed specially to a banker A and presented to the drawee bank by a banker B for collection.

(iii) The cheque is crossed specially to two banks A and B and presented to drawee bank by bank A alone for collection.

4. Answer the following :— **48**

(a) Compare and contrast Promissory note, Bill of Exhange and a Cheque.

(b) Explain the various provisions relating to notice of dishonour of negotiable instruments by non acceptance and non payment. When is notice of dishonour unncessary ?

(c) Discuss the various provisions of Negotiable Instruments Act, 1881 relating to noting and protesting.

(d) Discuss the various provisions of Reserve Bank of India Act, 1934 and Banking Regulation Act, 1949 relating to maintenance of Cash Reserve Ratio (CCR) and Statutory Liquid Ratio (SLR).

(e) Explain how the Banking Regulation Act, 1934 seeks to regulate managerial structure of a banking company in matters of compositions, appointment and removal of the Directors of the Board, Chairman and other staff.

(f) Explain powers and functions of Securities and Exchange Board of India.

[TURN OVER

MUPD15035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI(E) 1/12/2015 9:46:00 AM

MUPD15035 ASMITA COLLEGE OF LAW

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण : १००

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोनपेक्षा अधिक वाक्ये नसतील अशी द्या :- २०

(अ) हुंडिचा 'आदेशक, 'आदेशिती' व 'पैसे घेणारा' यांची व्याख्या द्या.

(ब) हस्तांतरीय दस्तऐवज अधिनियम १८८१ अनुसार 'धनादेश रेखीत' करण्याची व्याख्या द्या.

(क) 'आंतर्देशिय' व 'विदेशी' दस्तऐवज म्हणजे काय ?

(ड) अनुक्रमाने भरणा म्हणजे काय ?

(इ) बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता किती काळ धारण करू शकते व हा कालावधी किती वाढविता येतो ?

(फ) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम १९४९ नुसार भरीव स्वारस्य (सब्स्टान्शीअल इंटरेस्ट) कोणते ?

(ग) बँकिंग रेग्लुलेशन अधिनियम १९४९ नुसार बंदीचा (मोरॅटोरियमचा) जास्तीत जास्त किती कालावधी देता येतो ?

(ह) रिझर्व्ह बँक अधिनियम १९३४ नुसार रूपयाच्या नाण्याची व्याख्या द्या.

(आ) बँकर्स बुक्स एव्हिडन्स अधिनियम १८९१ अनुसार हिशेब पुस्तकातील नोंदी शाबीत करण्याची पद्धती सांगा.

(ज) रिकव्हरी ऑफ डेब्टस् ड्यू टू द बँक्स ॲण्ड फायनानशीअल इन्स्टीट्युशन्स अधिनियम १९९३ अन्वये ''ऋणाची'' व्याख्या सांगा.

२. कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा :- २०

(अ) ऋण वसुली लवाद

(ब) रिझर्व्ह बँक - एक अखेरचा पर्याय म्हणून धनको (लेंडर)

(क) वचन-चिठी व हुंडीची परिपक्वता आणि त्याबाबतची कालगणना करण्याची पद्धत (गणती)

(ड) बँकेने केलेल्या धनादेशाच्या अनादराचे कायदेशीर समर्थन बँक ज्या परिस्थितीमध्ये करू शकते, ती

(इ) अपरिपक्व मुद्रांक दस्तऐवज

(फ) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची मालमत्ता व दायित्व (असेटस् व लायबिलीटिज)

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे कारणांसह द्या (कोणतेही दोन) :- १२

(अ) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ च्या संबंधीत तरतुदींनुसार खालील विधानांची वैधता सविस्तरपणे तपासून आपले मत मांडा -

(१) सर्व बँकांना रिझर्व्ह बँक एक परिपत्रक काढते, की बँकांनी शैक्षणिक कर्जांवर द. सा. द. शे. ६% पेक्षा जास्त व्याज दर लावू नये.

(२) एका व्यापारी मेळाव्याला सोईचे व्हावे म्हणून केवळ मे महिन्यासाठी मुंबईतील 'अबक' बँक आर. बी. आय. ची परवानगी न घेताच आपल्या कामकाजासाठी गोरेगाव (पूर्व) येथे नवीन व्यवसाय केंद्र उघडते.

[TURN OVER

(ब) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ च्या संबंधीत तरतुदींनुसार खालील विधानांची विधाने तपासा (अनालाईझ)

(१) अबक बँक भारतामध्ये गेली १० वर्षे बँकिंग व्यवसाय करीत आली आहे आणि मालाच्या खरेदी-विक्रीमध्ये सुद्धा कार्यरत आहे.

(२) फायद्यामधील ४५% भाग सदर बँक आपला भांडवली पाया मजबूत करण्यासाठी गंगाजळी (रिझर्व्ह फंड) कडे वर्ग करते.

(क) खालील परिस्थितीमध्ये आदेशिती बँकेने रेखांकीत चेकचे पैसे देण्यास नकार देणे समर्थनीय आहे काय ? कारणे द्या.

(१) चेकचे सर्वसाधारण रेखांकन केलेले असून चेक आदेशिती बँकेच्या काऊंटरवर रोख पैसे मिळण्यासाठी सादर केला जातो.

(२) चेक 'अ' बँकेच्या नावे रेखांकित केलेला असून 'ब' बँकेने सदर चेक आदेशिती बँकेकडे वटण्यासाठी सादर केला आहे.

(३) चेक विशेषत्त्वाने अ व ब या दोन बँकांना रेखांकित केलेले आहे मात्र केवळ 'अ' बँकेनेच आदेशिती बँकेकडे सदर चेक वटण्यासाठी सादर केला आहे.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :- ४८

(अ) वचनचिठी, हुंडी व चेक यामधील साम्य व फटक स्पष्ट करा.

(ब) हस्तांतरीय दस्तऐवजांच्या अस्विकृती व पैसे न देणे या प्रसंगी नोटीस देण्याच्या विविध तरतुदी स्पष्ट करा.

(क) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायदा १८८१ च्या 'टिपण व हरकत' बाबतच्या विविध तरतुदी सविस्तरपणे सांगा.

(ड) रिझर्व्ह बँक कायदा व बँकींग रेग्युलेशन कायद्यानुसार राखीव रोखतेचे प्रमाण (कॅश रिझर्व्ह रेशिओ) व कायदेशीर तरलतेचे (स्टॅट्युटरी लिक्वीडिटी) प्रमाणासंबंधी तरतुदी स्पष्ट करा.

(इ) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ, अध्यक्ष व इतर कर्मचारी यांची रचना, नेमणुका व पदच्युतीबाबत बँकिंग रेग्लुलेशन अॅक्ट १९४९ या कायद्याच्या तरतुदी बँकींग कंपनीच्या व्यवस्थापकीय रचनेचे नियंत्रण कसे करतात ?

(फ) सेबीचे (सेक्युरिटीज अॅन्ड एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया) अधिकार व कार्य सविस्तरपणे सांगा.

015035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI(E) MUMBAI 2015 ... 46:24 AM MURDI 015035 ASMITA COLLEGE OF LAW

LLB sem VI Banking & Negotiable Instrument
/ BLS Sem X
2015

QP Code : **13098**

(3 Hours) [Total Marks : 100

1. Answer the following in **not more** than **two** sentences :— 20

   (a) Explain the term 'Order Nisi' ?

   (b) What is an "ambigious instrument" ?

   (c) What is noting and who does it ?

   (d) Explain Endorsement in blank ?

   (e) What is "Bank Rate" as per RBI Act, 1934 ?

   (f) What are the assets of the issue department of the Reserve Bank ?

   (g) What is "Legal Proceeding" under the Bankers 'Books Evidence Act, 1891

   (h) What is the qualification for appointment as "Presiding officer" of a Tribunal under Recovery of Debts due to Bank and Financial Institution Act, 1993 ?

   (i) What is the definition of "unclaimed deposits" under the Banking Regulation Act, 1949.

   (j) What is the definition of "Banking Policy" under the Banking Regulation Act, 1949.

2. Write short notes on any **four** :— 20

   (a) RBI as banker and adviser to the government.

   (b) Bankers Book Evidence Act, 1891.

   (c) Regulation of managerial structure of banking companies under Banking Regulation Act, 1949.

   (d) Debt Recovery Tribunal.

   (e) Holder in due course.

   (f) Maturity of Promissory Note and Bill of Exchange and Calculation thereof.

3. Answer the following by giving reasons (any **two**) :— 12

   (a) State whether the following are promissory notes or not and give reasons :—

      (i) I promise to pay **'B'** Rs. 500 and to deliver to him my black horse on 1st March next.

      (ii) I promise to pay to **'B'** Rs. 500 on **D's** death, provided **D** leaves me a life interest in his property.

      (iii) I ackowledge myself to be indebted to B in Rs. 2000 to paid on demand, for value received.

   (b) On 01-03-2010, a customer **'A'** keeps a fixed deposit of Rs. 50 lakh in a bank in his own name for a period of five years and nominates **'B'** as his nominee who is not related to him. A dies on 25-01-2014 and **'B'** claims the deposit. **'C'** the nephew of **'A'** also claims the deposit under a will which has not been probated.

[TURN OVER

(i) What are the provisions under the Banking Regulation Act, 1949 regarding nomination for payment of depositors money.

(ii) How should the bank deal with the claims of '**B**' and '**C**' ?

(c) Whether the Bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions. Give reasons :—

(i) A cheque is issued on an account by '**A**' on the funds of this account the bank has a set off against a loan taken by '**A**'.

(ii) A cheque is issued on the 21-01-2014 and is presented to the bank for payment on 21-5-2014.

(iii) '**ABC**' Bank receives a cheque dated 22-12-14 drawn by '**D**' the cheque is presented for payment on 22-01-2015, the bank has been notified of the lunacy of '**D**' as on 26-12-14.

4. Answer the following (any **four**) :— 48

(a) What are the various presumptions as to Negotiable Instruments as to special rules of evidence.

(b) What is crossing of cheque ? Explain the various types of crossings along with their effects.

(c) Briefly discuss the provision of Banking Regulation Act, 1949 relating to :

(i) Licensing of banking companies and their branches.

(ii) Licensing of Co-operative (Urban) banks and their branches.

(d) Discuss various provisions of Reserve Bank of India Act, 1934 and Banking Regulation Act 1949 relating to maintenance of Cash Reserve Ratio (CRR) and statutory liquid ratio (SLR).

(e) What are the core functions of Reserve Bank as a central Bank of India ?

(f) Explain powers and functions of SEBI.

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण : १००

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोनपेक्षा अधिक वाक्ये नसतील अशी द्या :- २०

(अ) 'ऑर्डर निसी' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

(ब) संदिग्ध दस्तऐवज म्हणजे काय ?

(क) टिपण (नोटींग) म्हणजे काय ? ते कोण करते ?

(ड) कोरे पृष्ठांकन स्पष्ट करा.

(इ) रिझर्व्ह बँक कायदा १९३४ नुसार 'बँक रेट' म्हणजे काय ?

(फ) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची मालमत्ता कोणती ?

(ग) बँकर्स बुक एव्हिडेन्स अॅक्टचे तरतुदीनुसार 'कायदेशीर प्रक्रिया' म्हणजे काय ?

(ह) रिकव्हरी ऑफ डेब्टस् ड्यू टू बँक्स कायद्याप्रमाणे न्यायाधिकरणाच्या (ट्रिब्युनलच्या) अध्यक्षपदाच्या नियुक्तीसाठी योग्यता (अर्हता) कोणती आहे ?

(आ) बँकिंग रेग्लुलेशन कायद्यानुसार 'दावा न केलेल्या ठेवींची' (अनक्लेमड् डिपॉझिटस्) व्याख्या सांगा.

(ज) बँकिंग नियंत्रण अधिनियम १९४९ प्रमाणे 'बँकिंग पॉलीसी' (बँकिंग निती) चा व्याख्या सांगा.

२. कोणत्याही चारांवर टिपा लिहा :- २०

(अ) रिझर्व्ह बँकेची सरकारची बँक व सल्लागार म्हणून भूमिका

(ब) बँकर्स बुक एव्हिडन्स अॅक्ट

(क) बँकिंग रेग्युलेशन अॅक्ट, १९४९ अनुसार बँकिंग कंपनीच्या व्यवस्थापकीय रचनेचे नियंत्रण

(ड) ऋण वसुली न्यायाधिकरण

(इ) सम्यक अनुक्रम धारक

(फ) वचनचिठ्ठी व हुंडीची परिपक्वता व त्याची गणती.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे कारणांसह द्या (कोणतेही दोन) :- २०

(अ) खालील विधाने वचनचिठ्ठी आहेत की नाहीत ते सांगून कारणे द्या.

(१) मी 'ब' यास पुढील १ मार्च रोजी रूपये ५००/- देण्याचे व माझ्या काळ्या घोड्याचा ताबा देण्याचे वचन देतो.

(२) मी 'ब' यास रूपये ५००/- 'ड' च्या मृत्यूनंतर देण्याचे वचन देतो, जर 'ड' याने त्याचे मालमत्तेमध्ये माझा हयातभरचा हक्क ठेवला तर.

(३) मी 'ब' यास रूपये २,०००/- रकमेस ऋणी आहे असे कबूल करतो, जी रक्कम मागणी करताच द्यावयाची आहे व त्याचे मूल्य मला प्राप्त आहे.

(ब) दि. ०१/०३/२०१० रोजी 'अ' नावाचा ग्राहक एका बँकेमध्ये ५० लाख रूपयाची ठेव आपल्या स्वतःचे नावे ५ वर्षांच्या कालावधीसाठी ठेवतो. सदर ठेवीस त्याने 'ब' यास आपला नॉमिनी नेमला, जो त्याचा नातेवाईक नाही. दि. २५/०१/२०१४ रोजी 'अ' याचे निधन झाले आणि 'ब' याने डिपॉझिटची रक्कम मागीतली 'क' या 'अ' याच्या भाच्यानेसुद्धा सदर डिपॉझिटची मागणी केली, एका मृत्युपत्राच्या आधाराने ज्या मृत्युपत्राचे प्रोबेट घेतलेले नाही.

(१) डिपॉझिटरची रक्कम देण्यासंदर्भा बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्ट १९४९ अनुसार नॉमिनेशनबाबात काय तरतुदी आहेत ?

(२) 'ब' आणि 'क' च्या डिपॉझिट मागणी बाबात बँकेने काय करावे ?

(क) खालील परिस्थितीमध्ये चेकचे पैसे देऊन त्याचा आदर करण्यास बँकेने नकार देणे समर्थनीय ठरेल काय ? कारणे द्या.

(१) 'अ' याने आपल्या खात्यावर चेक काढला आहे पण त्या खात्यामधील रकमेवर बँकेचा 'अ' च्या कर्जखात्यावरील रकमेचा 'सेट-ऑफ' आहे.

(२) चेक दि. २१/०१/२०१४ रोजी काढण्यात आला असून तो वटण्यासाठी बँकेमध्ये दि. २१/०५/२०१४ रोजी सादर करण्यात आला आहे.

(३) 'ड' याने दि. २२/१२/२०१४ रोजी काढलेला चेक 'अबक' बँकेकडे दि. २२/०१/२०१५ रोजी वटण्यासाठी सादर करण्यात आला. मात्र 'ड' वेडसर झाल्याचे (ल्युनॅटिक) २६/१२/२०१४ रोजी बँकेला सूचित करण्यात आलेले आहे.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही चार) ४८

(अ) हस्तांतरीय दस्तऐवजांबद्दल पुराव्याच्या विशेष नियमांबद्दलची विविध गृहीतके (प्रिझम्पशन्स) कोणती आहेत ?

(ब) चेक रेखांकित करणे म्हणजे काय ? विविध प्रकारची रेखांकने व त्यांचे परिणाम सविस्तरपणे सांगा.

(क) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम १९४९ नुसार खालील बाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा :

(१) बँका व त्यांच्या शाखा उघडण्याचे परवाने

(२) सरकारी बँका (नागरी) व त्यांच्या शाखा यांचे परवाने.

(ड) रिझर्व बँक कायदा व बँकींग रेग्युलेशन कायद्यानुसार राखीव रोखतेचे प्रमाण (कॅश रिझर्व्ह रेशिओ) व कायदेशीर तरलतेचे (स्टॅट्युटरी लिक्वीडिटी) प्रमाणासंबंधी तरतुदी स्पष्ट करा.

(इ) रिजर्व बँकेची भारताची केंद्रीय तथा मध्यवर्ती बँक म्हणून कोणकोणती प्रमुख (कोर) कार्ये आहेत ?

(फ) सेबीचे अधिकार व कार्य सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

Banking Laws

16 MAY 2016

Sem6 LLB
Sem 10 BLS

Q.P. Code : 305802

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) **एकूण गुण :१००**

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
(३) आवश्यक तेथे कारणे/केस-लॉ द्या.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन वाक्यामध्ये द्या. २०
(अ) हुंडीची व्याख्या सांगा.
(ब) कोरे पृष्ठांकन म्हणजे काय?
(क) 'आंतरदेशीय' व 'विदेशी' दस्तऐवज/संलेख म्हणजे काय?
(ड) बोलणीचालणी किंवा हस्तांतरण (निगोशीएशन) म्हणजे काय?
(इ) अधिकोषण (बँकींग) कंपनीला स्थावर मालमत्ता धारण करण्याचा कालावधी व वाढीव कालावधी किती आहे?
(फ) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ अन्वये 'भक्कम हित' (सब्स्टान्शीअल इंटरेस्ट म्हणजे काय?
(ग) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ अन्वये 'अधिकोषण' (बँकिंग) या संज्ञेचे अर्थबोधन सांगा.
(ह) आर. बी. आय. अधिनियम १९३९ अन्वये 'रुपयाचे नाणे' या संज्ञेची व्याख्या सांगा.
(य) बँकेच्या पुस्तकामधील नोंदींला पुरावा अधिनियम, १८९१ अन्वये नोंदीच्या पुराव्याची प्रणाली /पध्दती काय आहे?
(र) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियमाद्वारे 'न घेतलेल्या/मागीतलेल्या ठेवी' (अनक्लेम्ड डिपॉझिटस्) यांची व्याख्या काय?

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर लघु टिपा लिहा. २०
(अ) सेबी
(ब) शेवटचा पर्याय म्हणून धनको (लेंडर) च्या भूमिकेत रिझर्व्ह बँक
(क) टिपण करणे व अधिकथन करणे (नोटींग व प्रोटेस्टींग)
(ड) निगोशीएबल इन्स्ट्रुमेंटस अधिनियमाचे अंतर्गत गृहितिके (प्रिझम्पशन्स)
(इ) ऋण वसुली न्यायाधिकरण
(फ) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्शू विभागाच्या मालमत्ता (असेटस) व देणी (लायबिलीटीज)

TURN OVER

MUPD16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 5/16/2018 3:50:11 AM MUPD16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 5/16/

Banking Laws

11 6 MAY 2016

Sem6 LLB
Sem 10 BLS

३. खालील प्रश्नांपेकी **कोणतेही दोन प्रश्न कारणे देऊन सोडवा** - १२

(अ) खालीलपैकी कोणती प्रदान (पेमेंट) हे रीतसारक क्रमातील प्रदान म्हणता येतील?

(१) पुढील तारखेला देय असणारी हुंडी परिपक्वतेच्या अगोदर प्रदान (पेमेंट) केली गेली.

(२) एक दस्त 'अ' यास किंवा त्याच्या 'अधिकारीतास' (ऑर्डरला) प्रदान देय असताना आणि त्यावर पृष्ठांकन नसताना 'ब' ज्याच्या प्रत्यक्ष ताब्यामधे तो दस्त आहे, त्याला जर प्रदान (पेमेंट) केले गेले तर.

(३) जर एखादा दस्त परिपक्वतेच्या तारखेपूर्वी प्रदान (पेमेंट) केला गेला व त्यानंतर जर त्यावर अन्य व्यक्तीचे नावे पृष्ठांकन (एंडॉर्समेंट) झाली तर?

(ब) बँकींग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ च्या संबंधीत तरतुदीं अन्वये खालील प्रसंग विश्लेषणात्मक पध्दतीने विचारात घेऊन त्यावर भाष्य करा.

(१) अबक बँक गेली १० वर्षे भारतामधे बँकिंग व्यवसाय करीत आहे व मालाच्या खरेदी-विक्री व्यापारामधेही ती कार्यरत आहे.

(२) आपला भांडवली पाया माजबूत करण्यासाठी सदर बँक आपल्या नफ्यामधील ४५% नफा राखीव निधीकडे वर्ग करते.

(क) आदेशित बँक (ड्रॉई) रेखांकन केलेल्या चेकचे प्रदान (पेमंट) करणे खालील प्रसंगांत नाकारु शकते काय ते कारणासह स्पष्ट करा.

(१) चेक सर्वसाधारण रेखांकन केलेला असताना आदेशित बँकेच्या काऊंटरवर रोखीने प्रदान (पेमेंट) मिळणेसाठी सादर केला.

(२) 'अ' बँकेसाठी विशिष्ट रेखांकन केलेला चेक आदेशित बँकेकडे 'ब' बँकेने प्रदान (पेमेंट) मिळवण्यासाठी जमा केला.

(३) चेक 'अ' बँकेने प्रदान मिळवण्यासाठी आदेशित बँकेकडे जमा केला.

४. खालील दिर्घोत्तरी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **(कोणतेही ४)** ४८

(अ) वचन-चिठ्ठी, हुंडी व चेक यांची तुलना करुन त्यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

(ब) हस्तांतरीय दस्तऐवजाचा कायदा, १८८१ नुसार चेकच्या अनादराबद्दलच्या विवीध तरतूदी कोणत्या आहेत ते सांगा, तसेच सदर कायद्याच्या कलम १३८ अन्वये फिर्याद दाखल करण्याची प्रक्रीया कोणती आहे, ते सविस्तरपणे लिहा.

(क) आर. बी. आय. कायद्यांतर्गत केंद्रीय मंडळ व स्थानिक मंडळे यांचे गठन कसे असते ते सांगून त्यांची कर्तव्ये काय आहेत ती स्पष्ट करा.

(ड) राखीव रोखतेचे प्रमाण व कायदेशीर तरलतेचे प्रमाण राखण्याबाबत रिझर्व्ह बँक ॲक्ट १९३४ व बँकींग रेग्युलेशन ॲक्ट १९४९ मधील विविध तरतुदी स्पष्ट करा.

TURN OVER

MUPD16035 ASMITA COLLEGE OF A&S VIKHROLI (E) 5/16

(इ) बँकींग कंपनीच्या संचालक मंडळामधील संचालकाना (चेअरमन व अन्य स्टाफ यांना) नेमणे व काढून टाकणे, मंडळाचे गठन, याबाबतचा बँकींग कंपनीचा व्यवस्थापकीय ढाचा बँकींग रेग्युलेशन कायदा, १९३४ कसा नियंत्रित करतो ते स्पष्ट करा.

(फ) आर. बी. आय, कायद्याच्या कलम १७ प्रमाणे आर. बी. आय कोणता व्यवसाय करु शकते व त्याच कायद्याच्या कलम १९ प्रमाणे कोणता व्यवसाय बँक करु शकत नाही ते सविस्तर पणे लिहा.

MUPD16035 ASMITA COLLEGE OF LAW, VIKHROLI (E) 5/16/2016 9:39:08 AM

3 yrs Sem. VI Banking Laws & Negotiable Instruments Act May 2014
5 yrs BLS X

QP Code : CY-2496

(3 Hours) [Total Marks : 100

N.B. : (1) All questions are compulsory
(2) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer in not more than two sentences. 20
   (a) What do you mean by 'approved securities'?
   (b) What is maturity of Bill of exchange?
   (c) What is countermanding of a cheque?
   (d) What are the liabilities of issue department of RBI?
   (e) Who can endorse a negotiable Instrument?
   (f) What is the duration for which a member of a local board can hold office under RBI Act?
   (g) What is a schedule Bank?
   (h) What is a negotiable Instrument?
   (i) Define 'Drawer' 'Drawee' and 'payee' of a Bill of exchange.
   (j) What is the intepretation of term 'demand and time liabilities' as per the Banking Regulation Act 1949?

2. Write short notes on any **four** 20
   (a) 'Holder' under Negotiable Instrument Act
   (b) Bankers Books Evidence Act
   (c) RBI as a Banker and adviser to the government
   (d) Debt Recovery Tribunal
   (e) Winding up of Banking Company
   (f) Noting and protesting.

3 Answer the following by giving reasons (any **two**) 12
   (a) (i) State with reasons whether the following payments amount to payment in due course.
      (i) A bill of Exchange payable at a future date is paid before its maturity.
      (ii) An instrument is payable to 'A' or his order and it isn't endorsed by him is paid to B who is in actual possession of the instrument.
      (iii) An instrument is paid before maturity and is successfully endorsed to another person.
   (b) (i) Analysis the following under the prevelant provisions of Banking Regulation Act 1949.
      (i) Can a banking company carry on its business of banking in India without using the words 'bank' 'banker' or 'banking' as part of its name?
      (ii) A foreign banking company incorporate outside India desire to commence banking business in India and applies for a license to RBI. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

(c) (i) 'A' approached the bank for a loan of Rs. 10 crores for his business. He is ready and willing to furnish the security and one of the directors of the bank is ready to become the guarantors can 'A' get a loan?

(ii) 'x' a payee of a cheque for Rs. 100000/- presents it for encasement. The balance in the account is found to be Rs. 96000/- should the bank pay Rs. 96000/- to x if he is willing to accept in full satisfaction?

4. Answer the following (any four) 48

(a) Explain the composition of Central and Local Boards of Directors under RBI Act 1934.

(b) What is crossing of a cheque? State the kinds of crossing.

(c) Briefly discuss the provision of Banking Regulation Act 1949 relating to
   (i) Licensing of banking companies
   (ii) Constitution of Board of directors.

(d) Define Bill of exchange. How does it differs from Promissory Note?

(e) What is dishonour, of a Negotiable Instrument? Explain the circumstances under which a bank is justified in dishonouring of a cheque

(f) Explain powers and functions of SEBI.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) एकूण गुण : १००

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

१. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या. (दोनपेक्षा जास्त वाक्यात नाही) २०

(अ) मान्यताप्राप्त प्रतिभूती म्हणजे काय?

(ब) हुंडीची परिपक्वता म्हणजे काय?

(क) धनादेश प्रदान करण्यास प्रतिबंध करणे म्हणजे काय?

(ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यु विभागाची दायित्वे कोणते?

(इ) हस्तांतरीय दस्ताऐवजाचे पृष्ठांकन म्हणजे काय?

(फ) रिझर्व्ह बँक कायदयानुसार रिझर्व्ह बँकेच्या स्थानिक संचालक मंडळाच्या सभासदाची कालमर्यादा किती असेल.

(ग) अनुसुचित बँक म्हणजे काय?

(ह) हस्तांतरीय दस्तऐवज म्हणजे काय?

(य) हुंडीचा 'आदेशक' 'आदेशिती' व 'पैसे घेणारा' यांची व्याख्या द्या.

(र) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार 'मागणी व कालदेयक' म्हणजे काय?

२. संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही चार) २०

(अ) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायदयानुसार 'धारक'

(ब) बँकर्स बुक इव्हिडंस ॲक्ट

(क) रिझर्व्ह बँक सरकारची बँक व सरकारची सल्लागार बँक

(ड) कर्ज वसुली लवाद

(इ) बँकिंग कंपनीचे समापन

(फ) टिपण व हरकत.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) २०

(अ) कारणासहित स्पष्ट करा. खालील देयता अनुक्रमाने भरणा आहे का?

(१) पुढील तारखेस देय असलेली हुंडी परिपक्वेच्या अगोदर दिली.

(२) एक दस्तऐवज जे 'अ' ला किंवा त्याने सांगितमेम्या व्यक्तीस देय आहे व त्याने त्याचे पृष्ठांकन केले नाही व ती हुंडी 'ब' च्या प्रत्यक्ष ताब्यात आहे व 'ब' ला प्रदान करण्यात आले.

(३) दस्तऐवज परिपक्वतेच्या अगोदर दिले गेले व दुसऱ्या व्यक्तीस त्यांचे पृष्ठांकन केले गेले.

(ब) (१) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्ट १९४९ नुसार खालील तरतुदींचे पृथक्करण करा. आपल्या नावामध्ये 'बँक', 'बँकर' व बँकींग हे शब्द न वापरता बँकींग कंपनी बँकींग व्यवसाय भारतात सुरु करु शकते का?

(२) भारताच्या बाहेर नोंदणी झालेल्या एका परकीय बँकींग कंपनीस भारतात बँकींग व्यवसाय सुरु करायचा आहे व तीने रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्यासाठी अर्ज केला परंतु त्या देशाचे सरकार भारतीय कंपनीस बँक किंवा त्याची शाखा उघडण्यास परवानगी देत नाही.

(क) (१) व्यवसाय सुरु करण्यासाठी 'अ' ने १० कोटीच्या कर्जासाठी बँकेकडे मागितले त्यासाठी तो रकमेची सुरक्षा देण्यास तयार होता. बँकेचा एक संचालक त्याला जामिनदार रहाण्यास तयार होतो. 'अ' ला कर्ज मिळेल का?

(२) 'क' १००००० /– धनादेश रक्कम देय आहे. त्याने तो धनादेश पैसे मिळण्यासाठी प्रदान केला त्याच्या खात्यात ९६००० /– रु. जमा आहेत. बँकेने 'क' ला ९६००० /– रु रक्कम जर तो पूर्ण रक्कम म्हणून स्वीकारण्यास तयार असेल तर द्यावी का?

४. खालील प्रश्नाची उत्तरे द्या. (कोणतेही चार) २०

(अ) रिझर्व्ह बँकेच्या केंद्रिय व स्थानिक संचालक मंडळाची रचना रिझर्व्ह बँकेच्या कायद्यानुसार स्पष्ट करा.

(ब) धनादेशाचे रेखांकन म्हणजे काय? रेखांकनाच प्रकार सांगा.

(क) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्ट १९४९ नुसार खालील तरतुदी स्पष्ट करा.

(१) बँकींग कंपनीचे परवाने

(२) संचालक मंडळाची रचना

(ड) हुंडीची व्याख्या द्या. हुंडी व वचनचिठ्ठी यातील फरक स्पष्ट करा.

(इ) हस्तांतरीय दस्तऐवजाचा अनादर म्हणजे काय? बँक धनादेशाचा अनादर करण्याची परिस्थिती कायदेशीररित्या कधी करु शकते ते स्पष्ट करा.

(फ) सेबीचे अधिकार व कार्ये सांगा.

28/11/2013 Banking Law & Act
LL.B. 3yrs Sem VI
BLS 5yrs Sem X

31-10-13\riddhi\\10

Con. 6647-13. VB-5363

(3 Hours) [Total Marks : 100

1. Answer the following in **not more** than **two** sentences :– 20
   (a) What is endorsement in Blank ?
   (b) What is 'at sight' ?
   (c) What is cheque crossed generally ?
   (d) What is the interpretation of the term 'Banking' as per Banking Regulation Act of 1949 ?
   (e) What is the definition of 'Unclaimed deposits' as per the BR Act ?
   (f) What is 'on presentment' ?
   (g) What is the minimum and maximum percentage of cash reserve to be maintained by the Banks ?
   (h) What is a promisory note ?
   (i) What is Negotiable Instrument ?
   (j) What is the mode of proof of entries in the Banker's Book Eevidence Act of 1891?

2. Write short notes on any **four** :– 20
   (a) Holder in due course
   (b) Kinds of endorsement
   (c) Bills in sets
   (d) Debt Recovery tribunals
   (e) Reserve Bank as the 'lender of the last resort'.
   (f) Cash Reserve Ratio and Statutory Liquidity Ratio.

3. Answer the following by giving reasons (any two) :– 12
   (a) State whether the following are promissory notes or note and give reasons
      (i) " I acknowledge myself to be indebted to 'B' Rupees One Crore, to be paid on demand, for value received".
      (ii) " I promise to pay 'B' Rupees Five Lakh and all other sums which shall be due to him".
      (iii) " I promise to pay 'B' Rupees Five Lakh seven days after my marriage to C".
   (b) On 01-01-2012, a customer 'A' keeps a fixed deposit of ₹ 10 Lakh in a bank in his own name for a period of five years and nominates 'B' as his nominee who is not related to him. On 01-02-2013, 'A' dies and 'B' claims the deposit. In the meanwhile, 'C' a close relative of 'A', also claims the deposit as a legal heir of the deceased.
   Examine the case in the light of the provisions regarding the nomination for payment of depositors' money under the Banking Regulation Act and state how the bank should deal with the claims of both 'B' and 'C'

[TURN OVER

(c) State whether the following indorsements are further negotiable, with reasons:–
(i) "Pay the contents to 'C' only".
(ii) " Pay C".
(iii) Pay to 'C' or his order.

4. Answer the following (any four) : 48
(a) Discuss the various provisions of the Negotiable Instrument Act relating to noting and protesting.
(b) Discuss the provisions under section 138 of the Negotiable Instrument Act.
(c) Discuss the various powers and functions of the Reserve Bank of India.
(d) Compare and contrast Promissory Note, Bill of exchange and Cheque.
(e) Discuss the provisions of the Banking Regulation Act, 1949 relating to:–
(i) Licensing of banking companies and their branches
(ii) Licensing of co-operative (Urban) banks and their branches.
(f) Although banking is a business, banking companies cannot engage themselves in any form of business. Analyse this statement after taking into consideration the relative provisions of the Banking Regulation Act, 1949.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण : १००

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (दोनपेक्षा जास्त वाक्यात नाही) :– २०
(अ) कोरे पृष्ठांकन म्हणजे काय?
(ब) दर्शनाने (at sight) म्हणजे काय?
(क) धनादेश साधारण रेखांकित करणे म्हणजे काय?
(ड) बँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ नुसार बँकिंग या संज्ञेचे विवेचन करा.
(इ) बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार दावा न केलेल्या ठेवींची व्याख्या द्या.
(फ) सादरीकरण म्हणजे काय?
(ग) बँकांनी ठेवायचे कमीत कमी व जास्तीत जास्त राखीव रोखतेचे प्रमाण किती असते?
(ह) वचनचिठ्ठी म्हणजे काय?
(स) हस्तांतरीय दस्तऐवज म्हणजे काय?
(द) बँकर्स बुक इविडंस कायद्यानुसार नोंदीच्या पुरावाच्या प्रणाली काय आहेत ?

२. संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही चार) :– २०
(अ) सम्यक अनुक्रम धारक
(ब) पृष्ठांकनाचे प्रकार
(क) विनिमय पत्राचे संवर्ग
(ड) ऋण वसुली लवाद
(इ) रिझर्व्ह बँक कर्ज देणारी अंतिम अधिकारिता
(फ) राखीव रोखतेचे प्रमाण व कायदेशीर तरलतेचे प्रमाण

[TURN OVER

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची कारणासहित उत्तरे द्या :- १२

(अ) खालील दस्तऐवज वचनचिठ्ठी आहे कि नाही ते सांगा –

(१) मी 'ब' कडून मिळालेल्या ₹१ कोटी कर्जाची स्वीकृती देतो जे मागणी केल्यावर परत केले जातील

(२) मी 'ब' ला पाच लाख ₹ व इतर रक्कम जी त्याला देय आहे ती देण्याचे वचन देतो.

(३) मी माझे 'क' बरोबर झालेल्या लग्नानंतर सात दिवसांनी 'ब' ला ₹ पाच लाख देण्याचे वचन देतो.

(ब) १-१-२०१२ ला 'अ' नावाचा ग्राहक पाच वर्षासाठी बँकेमध्ये १० लाख ₹ स्वतःच्या नावावर मुदत ठेव म्हणून ठेवतो आणि त्याच्याशी नाते नसलेल्या 'ब' नावाच्या व्यक्तीस नामांकित करतो. १-०२-२०१३ ला 'अ'मृत्यु पावतो व 'ब' मुदत ठेवीवर दावा सांगतो. त्यादरम्यान 'अ' चा जवळचा नातेवाईक असलेला 'क' मृत व्यक्तीचा ('अ'चा) कायदेशीर वारसदार म्हणून मुदत ठेवीवर दावा सांगतो.

बँकिंग रेग्युलेशन कायद्यानुसार नामांकित व्यक्तीस ठेवीदारास देय असलेली रक्कम मिळण्याबाबत तरतुदी स्पष्ट करा याबाबत 'ब' व 'क' दाव्याबाबत बँकेने कसा व्यवहार करावा?

(क) खालील पृष्ठांकनाचे पुढे हस्तांतर होऊ शकते का नाही ते सकारण स्पष्ट करा :-

(१) 'क' ला समाविष्ट रक्कम देणे

(२) 'क' ला रक्कम द्या

(३) 'क' किंवा त्याने सांगितलेल्या व्यक्तीस रक्कम द्या.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणत्याही चार) ४८

(अ) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यातील टीपण व हरकत बाबत तरतुदी स्पष्ट करा.

(ब) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यातील कलम १३८ च्या तरतुदी स्पष्ट करा.

(क) रिझर्व्ह बँकेचे अधिकार व कार्ये सांगा.

(ड) वचनचिठ्ठी, हुंडी व धनादेश यामध्ये तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

(इ) बँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ नुसार खालील तरतुदी स्पष्ट करा.

(१) बँकिंग कंपनी व त्यांच्या शाखांचे परवाने

(२) सहकारी बँका (शहरी) व त्यांच्या शाखांचे परवाने.

(फ) बँकिंग हा व्यापार असला तरी बँकिंग कंपनी कोणताही व्यापार करु शकत नाही, बँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ च्या कायद्यानुसार वरील वाक्याचे विश्लेषण करा.

....

SUB: BANKING LAW
SEM: ~~IV~~ LLB VI
SEM: ~~XII~~ BLS (5 Yrs) X

29/04/2013

P4-RT-Exam.-Feb.-13-1-135
Con. 2585-13.

NG-7552

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. Answer in two – three sentences :- 20
   (a) What penalty is provided under P.I. Act, 1920 for the debtor deliberately not delivering his divisible property to the court ?
   (b) Which directions the court gives to the interim receiver any two ?
   (c) What is meant by "Act of insolvency" ?
   (d) Define Debtor.
   (e) What is the purpose of appointment of interim receiver ?
   (f) Which powers the insolvency court can exercise against petitioner not proceeding with due deligence ?
   (g) When can the insolvency petition be withdrawn ?
   (h) When can a Foreigner be adjudged as insolvent by Indian Court ?
   (i) Mention the specific conditions of a secure creditors petition.
   (j) When a transaction is regarded as bonafide and protected under insolvency laws ?

2. Write short notes any four :- 20
   (a) Effects of Order of discharge
   (b) Duties of Debtor
   (c) Insolvency Notice
   (d) Priority of Debts
   (e) Official Assignee
   (f) Protection Order.

3. Solve any two :- 12
   (a) 'A' and 'B' are partners of a firm. 'A' makes a petition claiming 'B' as insolvent.
      (i) Can a partner make such petition against another ? Reasons.
      (ii) When can such petition be filed ?
   (b) 'A' a creditor presents an insolvency petition without any proof as to his right to present petition.
      (i) What will be the fate of petition ? Why ?
      (ii) What are the grounds for dismissal of petition of creditor ? Any two.
   (c) A debtor is adjudicated as insolvent.
      (i) What are disqualifications of insolvent ?
      (ii) When these disqualifications are removed ?

4. Answer in detail any four :- 48
   (a) Explain the position of secured creditor under insolvency Law.
   (b) Discuss the provisions relating to interim receiver in detail.
   (c) Provable and Non-Provable debts under the P.I. Act, 1920. Write in detail.
   (d) Discuss in detail proceedings and order on creditors petition under P.T.I. Act, 1909.
   (e) Explain the cases where court must refuse an absolute discharge under P.T.I. Act, 1909.
   (f) Write the detailed provisions relating "Composition and Scheme of arrangement" under P.I. Act.

[TURN OVER

SUB: BANKING LAW

SEM: ~~IV~~ LLB VI

SEM: ~~VIII~~ X BLS (5 Yrs)

29/03/2013

P4-RT-Exam.-Feb.-13-1-135
Con. 2585-13.

NG-7552

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. Answer in two – three sentences :– **20**
   - (a) What penalty is provided under P.I. Act, 1920 for the debtor deliberately not delivering his divisible property to the court ?
   - (b) Which directions the court gives to the interim receiver any two ?
   - (c) What is meant by "Act of insolvency" ?
   - (d) Define Debtor.
   - (e) What is the purpose of appointment of interim receiver ?
   - (f) Which powers the insolvency court can exercise against petitioner not proceeding with due deligence ?
   - (g) When can the insolvency petition be withdrawn ?
   - (h) When can a Foreigner be adjudged as insolvent by Indian Court ?
   - (i) Mention the specific conditions of a secure creditors petition.
   - (j) When a transaction is regarded as bonafide and protected under insolvency laws ?

2. Write short notes any four :– **20**
   - (a) Effects of Order of discharge
   - (b) Duties of Debtor
   - (c) Insolvency Notice
   - (d) Priority of Debts
   - (e) Official Assignee
   - (f) Protection Order.

3. Solve any two :– **12**
   - (a) 'A' and 'B' are partners of a firm. 'A' makes a petition claiming 'B' as insolvent.
     - (i) Can a partner make such petition against another ? Reasons.
     - (ii) When can such petition be filed ?
   - (b) 'A' a creditor presents an insolvency petition without any proof as to his right to present petition.
     - (i) What will be the fate of petition ? Why ?
     - (ii) What are the grounds for dismissal of petition by creditor ? Any two.
   - (c) A debtor is adjudicated as insolvent.
     - (i) What are disqualifications of insolvent ?
     - (ii) When these disqualifications are removed ?

4. Answer in detail any four :– **48**
   - (a) Explain the position of secured creditor under insolvency Law.
   - (b) Discuss the provisions relating to interim receiver in detail.
   - (c) Provable and Non-Provable debts under the P.I. Act, 1920. Write in detail.
   - (d) Discuss in detail proceedings and order on creditors petition under P.T.I. Act, 1909.
   - (e) Explain the cases where court must refuse an absolute discharge under P.T.I. Act, 1909.
   - (f) Write the detailed provisions relating "Composition and Scheme of arrangement" under P.I. Act.

[TURN OVER

LLB - Sem - VI   Banking & Neg. In. Act
BLS - Sem - X   Nov - 2012

V-A4-U-III-Ex. 12-D-94

Con. 9275–12.   **NM-7818**

(3 Hours)   [Total Marks : 100

1. Answer in not more than two sentences :— **20**
   (a) What is inland and foreign instruments ?
   (b) What is the qualification for appointment as 'presiding officer' of a Tribunal under Recovery of Debts due to Banks and Financial Institution Act 1993 ?
   (c) What are the demand and time liabilities of the banks ?
   (d) Define 'Cheque' under Negotiable Instruments Act.
   (e) What is an "ambiguous instrument" ?
   (f) What are the assets of the issue Department of the Reserve Bank ?
   (g) What is the capital of the Reserve Bank and who holds it ?
   (h) What is a 'Negotion' ?
   (i) What is a 'Scheduled Bank' ?
   (j) What is the defination of the Bankers' Books, under Bankers' Books Evidence Act, 1891 ?

2. Write short notes on any **four** :— **20**
   (a) Reserve Bank as 'Government Bank and advisor to the government.
   (b) The securities and Exchange Board of India (SEBI).
   (c) Inchoate stamped Instrument.
   (d) 'Holder' under Negotiable Instrument Act.
   (e) Licensing of banks and their branches.
   (f) Circumstances under which the banker is justified in dishonouring a cheque.

3. Anser the following by giving reasons (any **two**) :— **12**
   (a) Analyse the following under relevant provisions of the Banking Regulation Act.
      (i) A banking company commences its business and its subscribed capital is less than half of the authorised capital.
      (ii) Can a banking company deal in buying or selling or bartering the goods in addition to the business of banking ?
      (iii) Can a banking company creak any charge upon any of its unpaid capital ?
   (b) State giving reasons whether the drawee bank is justified in refusing the payment of a cheque.
      (i) The cheque is dated 01-05-2012 and is presented for payment on 01-04-2012.
      (ii) The cheque is dated 01-01-2012 and is presented for payment on 12-05-2012.
      (iii) The amount of the cheque stated in words as ₹ four hundred where as in figure as ₹ 40/- only.
   (c) Analyse the following under relevant provisions of the Banking Regulation Act.
      (i) Can a banking company carry on its business of banking in India without using the words 'banks', 'banker', 'banking' as parts of its name ?
      (ii) Can a banking company hold any immovable property, othewise than acquired for its own use ?
      (iii) Can a banking company pay Dividend on its shares before writting off completely its all capitalised expenses.

[TURN OVER

4. Answer the following (any **four**) :— 48
   (a) Define Bill of Exchange ? What are the essential ingrediants of a valid Bill of Exchange ? Compare Bill of Exchange as cheque.
   (b) What are the core functions of Reserve Bank as a central Bank of India ?
   (c) What is endorsement ? Discuss the various types of endorsement under the Negotiable Instruments Act ?
   (d) Discuss the provisions of Banking Regulation Act 1949 relating to restriction on opening of new and transfer of existing place of business.
   (e) Explain the provisions of Reserve Bank of India Act, relating to collection and furnishing of credit information.
   (f) Write Explanatory Note on Bankers 'Books Evidence Act' 1891.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) **(एकूण गुण : १००**

१. पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या (**दोन** वाक्यापेक्षा **जास्त** नाही) :-- २०
   (अ) अंतर्देशीय व विदेशी दस्तऐवज म्हणजे काय ?
   (ब) रिकव्हरी ऑफ डेब्ट्स ड्यु टु बँकस १९९३च्या कायद्यानुसार न्यायासनाच्या अध्यक्षपदाच्या नियुक्तीसाठी योग्यता कोणती आहे ?
   (क) बँकेचे मागणी व कालदेयके म्हणजे काय ?
   (ड) दस्तऐवज हस्तांतर कायद्यानुसार धनादेश म्हणजे काय ?
   (इ) संदिग्ध दस्तऐवज म्हणजे काय ?
   (फ) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यु विभागाची मालमत्ता कोणती ?
   (ग) रिझर्व्ह बँकेचे भागभांडवल किती आहे व त्याचा धारक कोण ?
   (ह) हस्तांतरण म्हणजे काय ?
   (स) अनुसूचित बँक म्हणजे काय ?
   (ज) बँकर्स बुक एव्हिडंस अ‍ॅक्टनुसार बँकेच्या हिशोबाची पुस्तके म्हणजे काय ?

२. संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही **चार**) :-- २०
   (अ) रिझर्व्ह बँक-सरकारी बँक व सरकारची सल्लागार.
   (ब) सेबी.
   (क) अपरिपक्व मुद्रांक दस्तऐवज.
   (ड) हस्तांतरणीय कायद्यानुसार धारक.
   (इ) बँक व तीच्या शाखेसाठी परवाना.
   (फ) परिस्थिती ज्यामध्ये बँकेने केलेल्या धनादेशाच्या अनादराचे कायदेशीर समर्थन बँकेकडून केले जाते.

३. खालील प्रश्नांची कारणासहित उत्तरे द्या (कोणतेही दोन) :-- १२

(अ) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार विश्लेषण करा.

(१) बँकींग कंपनीने बँकींग व्यवसाय चालू केला तेव्हा त्यांचे मान्यतादर्शक भागभांडवल हे कायदेशीर भागभांडवलाच्या अर्ध्याहून कमी होते.

(२) बँकींग व्यवसायाव्यतिरिक्त बँकींग कंपनी मालाची खरेदी विक्री किंवा अदलाबदल करु शकते का ?

(३) बँकींग कंपनी भरणा न केलेल्या भागभांडवलावर बोजा (भार) निर्माण करू शकते का ?

(ब) खालील बाबतीत आदेशीत बँकेने धनादेशाचा अनादर केल्यास त्याचे कायदेशीर समर्थन करता येईल का ? सकारण स्पष्ट करा.

(१) धनादेश ०१-०५-२०१२ चा आहे व तो ०१-०४-२०१२ ला प्रदानासाठी सादर केला.

(२) धनादेश ०१-०१-२०१२ चा आहे व तो १२-०५-२०१२ ला प्रदानासाठी सादर केला.

(३) धनादेशाची रक्कम शब्दामध्ये रु. चारशे फक्त आहे. तर आकड्यामध्ये रु. ४० /- आहे.

(क) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार खालील तरतुदीचे विश्लेषण करा.

(१) 'बँक', 'बँकर', 'बँकींग' हे शब्द नावामध्ये न वापरता बँकींग कंपनी भारतामध्ये आपला व्यवसाय चालू ठेवू शकते का ?

(२) स्वतःच्या उपयोगाव्यतिरिक्त एखादी अचल संपत्ती बँकींग कंपनी धारण करु शकते का ?

(३) भांडवली खर्च करण्याअगोदर बँकीग कंमनी आपल्या रोख्यांवर लाभांश देऊ शकते का ?

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :-- ४८

(अ) हुंडी (बिल ऑफ एक्सचेंज)ची व्याख्या द्या. कायदेशीर हुंडीचे घटक कोणते ? धनादेश व हुंडीमध्ये तुलना करा.

(ब) मध्यवर्ती बँक म्हणून रिझर्व्ह बँकेची कार्ये सांगा.

(क) पृष्ठांकन म्हणजे काय ? हस्तांतरणीय कायद्यानुसार पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार सांगा.

(ड) बँकेच्या व्यवसायासाठी नवीन जागा किंवा जागेमधील बदलाच्या प्रतिबंधाविषयी बँकींग रेग्युलेशन ॲक्टमधील तरतुदी स्पष्ट करा.

(इ) रिझर्व्ह बँकेच्या पतविषयक माहितीचा संग्रह व सादरीकरण याबाबत रिझर्व्ह बँक कायद्यातील तरतुदी स्पष्ट करा.

(फ) बँकर्स बुक इव्हिंडस कायद्यानुसार सविस्तर टिप्पणी द्या.

------ऽ------

Nov-11

2nd Half-Exam -11 mina (a)

Banking & N.I. Act

LLB-Sem-VI
BLS-Sem-X

Con. 5388-11.

FR-1033

(3 Hours)

[Total Marks : 100

(N. B. : Figures to the **right** indicate **full** marks assigned to the questions.)

1. Answer in and more than **two** sentences :— **20**
   (a) Who is a holder in due course "as defined in". The Negotiable Instrument Act, 1881 ?
   (b) What is "Payment in due course" in the N. I. Act ?
   (c) What is the effect of an endorsement ?
   (d) What is "Inland" and Foreign instrument ?
   (e) Who is called "Acceptor" ?
   (f) What is the definition of Reconstruction Bank" as defined in the Reserve Bank of India Act, 1934 ?
   (g) Whether the Reserve Bank is liable to the payment of any stamp duty under the Indian Stamp Act, 1899 in respect of bank notes issued by it ?
   (h) What are the restrictions imposed by the Banking Regulation Act, 1949 on the power of the bank to remit debts ?
   (i) What is the definition of "unclaimed deposits" as per the B. R. Act, 1949 ?
   (j) What is the qualification for appointment as "Presiding officer" of a Tribunal under the Recovery of Debts due to banks and Financial Institution Act, 1993 ?

2. Write short notes on any **four** :— **20**
   (a) Maturity of promissory note and bill of exchange and calculation thereof.
   (b) Discharge from liability on promissory notes, bills of exchanges and cheques.
   (c) Inchoate stamped instruments.
   (d) "Recovery of Debts Due to Banks and Financial Institutions Act, 1993" its objective jurisdiction and procedure.
   (e) Central Banking functions of Reserve Bank of India.
   (f) Prohibition of trading by banks.

3. Answer the following by giving reasons (any **two**) :— **12**
   (a) State with reasons whether the following endorsements by **'B'** on different negotiable instruments payable to bearer exclude the right of further negotiation :–
      (i) "Pay the contents to **'C'** only
      (ii) "Pay **'C'** for my use"
      (iii) "Pay **C**".
   (b) State with reasons whether the following instruments have been negotiated or not :–
      (i) **'A'** the holder of a negotiable instruments payable to bearer delivers it to **'B'**'s agent to keep for **'B'**.
      (ii) **'A'** the holder of a negotiable instruments payable to bearer which is in the hands of **'A'**'s banker who is at the time banker of **'B'** also, directs the banker to transfer the instrument to **'B'**'s credit in the banker's account with **'B'**. The bank does so ?
      (iii) **'A'** holder of a negotiable instrument payable to bearer keeps it in a drawer. **'B'** without the knowledge of **'A'** steals it.

[TURN OVER

(c) Analyse the Validity of the following under the relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949 :–

(i) Reserve Bank issues a circular to all banks that they shall not charge interest over and above 12% p.a on their housing advances.

(ii) District Court of Pune passes a decree against Dena Bank that the rate of interes charged by it is excessive.

4. Answer the following (any **four**) :— 48

(a) Define Bill of Exchange. What are the essential ingredients of a valid bill of exchange ? How does it differ from Promissory Note ? Compare Bill of Exchange, Cheque and Draft.

(b) Explain the circumstances when the banker is justified in refusing the payment of a cheque.

(c) Explain the various provisions relating to notice of dishonour of negotiable instruments by non-aceptance and non-payment. When such a notice of dishonour is unnecessary ?

(d) Discuss the various provisions of RBI Act, 1934 relating to :–

(i) Non-banking Financial Companies (NBFC) receiving deposits from public.

(ii) Prohibition of acceptance of deposit by unincorporated bodies.

(e) Discuss the provisions of the Banking Regulation Act, 1949 relating to :–

(i) Licensing of banking companies and their branches.

(ii) Licensing of Co. Op. (Urban) banks and their branches.

(f) Discuss the various provisions of Reserve Bank of India Act, 1934 and Banking Regulation Act relating to maintenance of Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).

(मराठी रूपांतर)

(सूचना : उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.)

१. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा :- २०

(अ) हंस्तातरीय दस्तऐवज कायद्यानुसार सम्यक अनुक्रम धारकाची व्याख्या काय आहे ?

(ब) अनुक्रमाने भरणा म्हणजे काय ?

(क) पृष्ठांकनाचा काय परिणाम होतो ?

(ड) आंतर्देशिय व विदेशी दस्तऐवज म्हणजे काय ?

(इ) स्विकर्ता (ॲक्सेपटर) कोणाला म्हणतात ?

(फ) रिझर्व बँक कायद्यानुसार 'रिकन्स्ट्रक्शन बँकेची' व्याख्या काय ?

(ग) इंडियन स्टॅम्प कायद्यानुसार रिझर्व बँक चलनावर मुंद्राक शुल्क (स्टॅप ड्युटी) भरण्यास जबाबदार आहे का ?

(ह) बँकीग रेग्युलेशन कायद्यानुसार बँकांच्या कर्जमाफीच्या संबंधात असलेल्या अधिकारावर कोणती बंधने आहेत ?

(स) बँकीग रेग्युलेशन कायद्यानुसार दावा न केलेल्या ठेवींची (अन्क्लेमड डिपॉझिटस) व्याख्या सांगा.

(द) रिकव्हरी ऑफ डेब्टस् ड्यु टू बँकस् कायद्याप्रमाणे न्यायासनाच्या (ट्रिब्युनल) अध्यक्षपदाच्या नियुक्तीसाठी काय योग्यता (लायकी) आहे ?

२. संक्षिप्त टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :- २०

(अ) वचनचिठ्ठि व हुंडीची परिपक्वता व तिची गणती.

(ब) वचनचिठ्ठि, हुंडी व धनादेशाच्या आर्थिक देयतेपासून (जबाबदारी) मुक्तता.

(क) अपरिपक्व मुंद्राक दस्तऐवज.

(ड) रिकव्हरी ऑफ डेब्टस् ड्यु टू बँक्स् ॲंड फिनानशियल इंस्टिट्युशनस् ॲक्ट, १९९३, उद्देश, अधिकारिता व कार्यप्रणाली.

(इ) रिझर्व बँकेची केंद्रिय बँक कार्ये.

(फ) बँकाना व्यापार (धंदा) करण्यास मनाई.

३. खालील प्रश्नांची कारणांसहित उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) :- १२

(अ) सकारण स्पष्ट करा की 'ब' ने दर्शनी (बेअरर) दस्तऐवजावर केलेल्या खालील पष्ठांकनामुळे पुढील हंस्तातरणांचा हक्क वगळला जातो का ?

(१) अन्तर्भुत (रक्कम) फक्त 'क' ला देय.

(२) माझ्या उपयोगासाठी 'क' ला देय.

(३) 'क' ला देय.

[TURN OVER

(ब) सकारण स्पष्ट करा की खालील दस्तऐवज हंस्तातरीत (निगोशियेटेड) झाले का ?

(१) **'अ'** जो दर्शनी दस्तऐवजाचा (पेयेबल टू बेअरर) धारक आहे तो त्याने **'ब'** च्या प्रतिनिधीकडे **'ब'** ला देण्यासाठी सादर केला.

(२) **'अ'** जो ह्या दर्शनी दस्तऐवजाचा धारक आहे तो दस्तऐवज **'अ'** च्या बँकेच्या ताब्यात आहे व ती बँक **'ब'** ची पण बँकर आहे **'अ'** ने त्या बँकेला तो दस्तऐवज **'ब'** च्या खात्यावर जमा करण्याचा निर्देश केला व बँकेने तशी कारवाई केली.

(३) **'अ'** ने त्याच्याकडे असलेला दर्शनी दस्तऐवज जो त्याने त्याच्या कपाटाच्या खणामध्ये ठेवला होता तो **'ब'** ने **'अ'** च्या नकळत चोरला.

(क) बँकींग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार विश्लेषण करा :-

(१) रिझर्व बँकेने परिपत्रक जारी केले की सर्व बँकांनी त्यांनी दिलेल्या गृहकर्जावर १२ टक्क्यापेक्षा जास्त व्याज आकारु नये.

(२) पुणे जिल्हा न्यायालयाने देना बँकेच्या विरूद्ध निवाडा दिला की त्यांनी लावलेला व्याजाचा दर हा प्रमाणाबाहेर आहे.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणत्याही **चार**) :- ४८

(अ) हुंडीची व्याख्या सांगा. कायदेशीर हुंडींचे घटक कोणते ? हुंडी व वचनचिठ्ठिमध्ये काय फरक आहे ? हुंडी, धनादेश व धनाकर्ष (ड्राफ्ट) ह्याची तुलना करा.

(ब) कोणत्या परिस्थितीत बँकेने केलेल्या धनादेशाच्या अनादराचे कायदेशीर समर्थन करता येईल ?

(क) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यानुसार दस्तऐवजाच्या अस्विकृती व भरणा न केल्यामुळे झालेल्या अनादराच्या सूचनेबाबत कोणते नियम आहेत ? कोणत्या परिस्थितीत अनादराच्या सूचनेची जरुरी नसते ?

(ड) रिझर्व बँक कायद्यानुसार खालील तरतूदी स्पष्ट करा :-

(१) ठेवी गोळा करण्याऱ्या गैरबँकीग संस्था.

(२) बिगर संस्थाना ठेवी गोळा करण्यास प्रतिबंध (मनाई).

(इ) बँकींग रेग्युलेशन कायद्यानुसार खालील तरतुदी स्पष्ट करा :-

(१) बँक व त्यांच्या शाखा उघडण्याचे परवाने.

(२) (नागरी) सहकारी बँक व त्यांच्या शाखा उघडण्यासाठी परवाने.

(फ) रिझर्व बँक कायदा व बँकींग रेग्युलेशन कायद्यानुसार राखीव रोखतेचे प्रमाण (कॅश रिझर्व रेशिओ) व कायदेशीर तरलतेचे (स्टॅट्युटरी लिक्वीडीटी) प्रमाणासंबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

Sem-VI LLB
Sem-X BLS

BANKING &
N.I. ACT

815112

28 : 1st half.12-AM(v)

Con. 3268-12. **MR-4244**

(3 Hours) **[Total Marks : 100**

1. Answer the following :— **20**
   (a) What is endorsement of a Negotiable Instrument ?
   (b) What is 'Noting' ? Who does it ?
   (c) What is 'Bank Rate' as per RBI Act ?
   (d) What is qualification for appointment as 'Presiding officer' of a Tribunal under Recovery of Debts due to Bank and Financial Institution Act, 1993 ?
   (e) Define Drawer, Drawee and Payee of a Bill of Exchange ?
   (f) What is 'Legal Proceedings under Bankers' Books Evidence Act ?
   (g) Who is 'holder' as defined under Negotiable Instruments Act ?
   (h) What is a 'Scheduled Bank' ?
   (i) What is an "ambiguous instrument" ?
   (j) What are the liabilities of 'issue Department' of Reserve Bank ?

2. Write short notes on any **four** of the following :— **20**
   (a) RBI as a Banker and Advisor to the Government
   (b) Holder in Due Course
   (c) Noting and Protesting
   (d) Debt Recovery Tribunal
   (e) Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR)
   (f) SEBI.

3. Answer the following by giving reasons (any **two**) :— **12**
   (a) Analyse the following under Banking Regulation Act, 1949 —
      (i) A banking company commences its business as its paid up capital is less than one half of its subscribed capital.
      (ii) **'A'** approached the bank for a loan of ₹ 10 crores for his business. He is ready and willing to furnish the security and one of the directors of the bank is ready to become the guarantor can **'A'** get a loan ?
      (iii) A banking company transferred to the reserve fund a sum equivalent to 15% of its balance of profit.

   (b) **'A'** signs instruments in the following term. State giving reasons whether they are promisory note or not —
      (i) "I promise to pay on demand ₹ 500 to **B** at my convenience."
      (ii) "I do acknowledge myself to be indebted to **'B'** ₹ 10,000/- to be paid on demand for value received."
      (iii) "I promise to pay **'B'** ₹ 10,000/- out of money due to me from **'C'** as soon as **'C'** pays."

[TURN OVER

(c) Analyse the validity of the following under the relevant provisions of Banking Regulation Act, 1949 —

(i) RBI issues a circular to all commercial Banks that they shall not charge interest over and above 18% p.a. on their Housing advances.

(ii) The district court of Pune passed a decree against Dena Bank that the rate of interest charged by it from one of its customers is excessive.

(iii) Mr. Ravi Seeks a loan of ₹ 50 crores for his business. He is willing to furnish security one of the directors of the bank is willing to sign as his guarantor. Can the loan be granted ?

4. Answer the following (any **four**) :— **48**

(a) What is crossing of a cheque ? Explain various provisions relating to crossed cheques in Negotiable Instruments Act.

(b) Compare and contrast Promissory note, Bill of Exchange and a cheque.

(c) Discuss the provisions of RBI Act relating to management of Reserve Bank, composition of the central Board, as terms of office of the directors.

(d) Explain the form of business in which a banking company may engage under the provisions of Banking Regulation Act, 1949.

(e) What is endorsement ? Discuss the various types of endorsement under Negotiable Instruments Act.

(f) What is credit control ? What are the methods of credit control used by RBI ?

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण : १००

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :- २०

(अ) हस्तांतरीय दस्तऐवजाचे पृष्ठांकन म्हणजे काय ?

(ब) टिपण (नोटींग) म्हणजे काय ? ते कोण करते ?

(क) रिझर्व्ह बँक कायद्यानुसार 'बँक रेट' म्हणजे काय ?

(ड) 'रिकव्हरी ऑफ डेब्टस् ड्यु टू बँकस्' कायद्याप्रमाणे न्यायासनाच्या (ट्रिब्युनल) अध्यक्षपदाच्या नियुक्तीसाठी योग्यता कोणती असते ?

(इ) हुंडीतील आदेशक, आदेशिती व पैसे घेणाऱ्याची व्याख्या द्या.

(फ) बँकर्स बुक इविडंस ॲक्टनुसार 'कायदेशीर प्रक्रिया' म्हणजे काय ?

(ग) हस्तांतरीय दस्तऐवजाच्या कायद्यानुसार धारकाची व्याख्या द्या.

(ह) अनुसूचित (शेड्युल) बँक म्हणजे काय ?

(च) संदिग्ध दस्तऐवज म्हणजे काय ?

(छ) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यु विभागाची दायित्वे कोणती ?

२. संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही **चार**) :- २०

(अ) रिझर्व्ह बँकेचे सरकारी बँक व सरकारची सल्लागार असलेले स्थान

(ब) सम्यक अनुक्रम धारक

(क) टिपण व हरकत

(ड) ऋणवसुली लवाद

(इ) राखीव रोखतेचे प्रमाण व कायदेशीर तरलतेचे प्रमाण

(फ) सेबी.

३. खालील प्रश्नांची कारणासह उत्तरे द्या (कोणतेही **दोन**) :- १२

(अ) बँकींग रेग्युलेशन प्रमाणे विश्लेषण करा.

(१) बँकींग कंपनीने बँकींग व्यवसाय चालू केला तेव्हा त्याचे भरणा केलेले भाग भांडवल (पेडअप कॅपीटल) हे मान्यता दर्शक भाग भांडवलाच्या (सबस्क्राइब) अर्ध्याहून कमी होते.

(२) **'अ'** ला बँकेकडून ₹ १० कोटीच्या कर्जाची जरूरी आहे व योग्य ते तारण देण्याची त्याची तयारी आहे. बँकेचा एक संचालक हमी देण्यास तयार आहे. **'अ'** ला कर्ज मिळू शकते का ?

(३) एका बँकींग कंपनीने शिल्लक नफ्याच्या १५% रक्कम राखीव निधीमध्ये हस्तांतर केली.

(ब) खालील दस्तऐवज वचनचिठ्ठी आहे की नाही ते सकारण स्पष्ट करा. **'अ'** ने दस्तऐवज सही केलेले आहेत.

(१) **'ब'** जेव्हा मागणी करेल तेव्हा माझ्या सोयीनुसार मी त्याला ₹ ५००/- देण्याचे वचन देतो.

(२) मी **'ब'** ला जेव्हा तो मागणी करेल तेव्हा ₹ १०,०००/- देऊ लागतो याची पोचपावती देतो.

(३) **'क'** कडून मला ₹ १०,०००/- येणे आहे. **'क'** कडून मला ही रक्कम मिळाल्यावर मी ती रक्कम **'ब'** ला देण्याचे वचन देतो.

(क) बँकीग रेग्युलेशन अॅक्ट, १९४९ नुसार विश्लेषण करा :-

(१) रिझर्व्ह बँकेने परिपत्रक जारी केले की, सर्व बँकांनी त्यांनी दिलेल्या गृहकर्जावर १८% पेक्षा जास्त व्याज आकारू नये.

(२) पुणे जिल्हा न्यायालयाने देना बँकेच्या विरूद्ध निवाडा दिला की, त्यानी ग्राहकाला लावलेला व्याजाचा दर हा प्रमाणाबाहेर आहे.

(३) श्री. रवी आपल्या उद्योगासाठी बँकेकडून ₹ ५० कोटीचे कर्ज घेऊ इच्छितो. योग्य ते तारण देण्याची त्याची तयारी आहे. बँकेचा एक संचालक हमी देण्यास तयार आहे. रवीला कर्ज मिळू शकते का ?

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतीही **चार**) :- ४८

(अ) धनादेश रेखित करणे म्हणजे काय ? हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यातील रेखित धनादेशासंबंधी विविध तरतुदी स्पष्ट करा.

(ब) वचनचिठ्ठि, हुंडी व धनादेश यामध्ये तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

(क) रिझर्व्ह बँकेचे व्यवस्थापन, मध्यवर्ती मंडळाची संरचना व संचालकांचा कालखंड याबाबत रिझर्व बँक कायद्यातील तरतुदी स्पष्ट करा.

(ड) बँकींग रेग्युलेशन अॅक्टनुसार बँकींग कंपनी कोणत्या स्वरूपाचा व्यवसाय करू शकते ?

(इ) पृष्ठांकन म्हणजे काय ? हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यामधील पृष्ठांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

(फ) पत नियंत्रण म्हणजे काय ? पतनियंत्रणासाठी रिझर्व्ह बँक कोणत्या पद्धती वापरते ?